

ИГІ ШАРА ҚАЙЫРЫМДЫЛЫҚ КЕРУЕНІ ТАЛДЫҚОРҒАНДА

Талдықорған қаласындағы орталық «Иман» мешітінде 500 отбасына көмек көрсетілді. Елдегі төтенше жағдайға байланысты ұйымдастырылған игі шараға «Daco Motors» компаниясы мен «Alem Fighters» спорт мектебінің өкілдері демеушілік жасаған. Олар көпбалалы аналар мен әлеуметтік аз қамтылған отбасыларына азық-түлік салынған қораптар таратты.

Осы уақыт аралығында 8 мыңнан аса азық-түлік қорабы үлестірілген. Оның 6 мыңы Алматы қаласында таратылса, 2 мың қорап өңірдегі көмекке мұқтаж жандарға берілмек. Шараны ұйымдастыруға атсалысқандардың бірі, танымал спортшы Ардақ Назаров алдымен жиналған қауымды қасиетті мерекемен құттықтап, жылы лебізін білдірді.

— Ел жанашырлары мен қайырымды жандар бар, бәріміз жұдырықтай жұмылып осы бір қиын-қыстау кезеңді де еңсереміз деген ойдамын. Бұл істі алғаш бастағаннан бері көмекке мұқтаж жандардан 87 мыңнан астам хат келді. Елде болып жатқан жағдайларға байланысты түрлі қиындықтар туындауда. Сол себепті, жәрдемді

қажет ететін жандарға аз да болса қолдау көрсету мақсатымен осы шараны бастадық,— дейді ол.

«Жақсылық жәшігін жолдаймыз» атты акция аясында жалпы 100 миллиондай қаржы жиналып, 260 тонна азық-түлік дайындалған. Аталған қайырымдылық жұмысына халық арасынан қаржылай үлестерін қосқан азаматтар да бар екен.

— Бастаманы қолға алып, ақшалай көмек жинай бастағанда халықтан түскен ең көп сома 1 миллион 300 мың теңгені құраса, ең азы 77 теңге еді. Осылайша жиналған 71 миллион теңгеге қаражаттың тек 20 пайызы біздің компанияның үлесінде болса, қалған қаржы қарапайым жұртшылықтан аударылды. Сондықтан, арамызда ел басына күн туған шақта көмек көрсетуден

аянбайтын мейірімді жандар өте көп деп ойлаймын,— дейді «Daco Motors» компаниясының директоры Сырымбек Тауұлы.

Өз кезегінде ҚМДБ Талдықорған өңірі бойынша бас имамы Ардақ Оразбаев сөз алып, қайырымдылық жұмысын ұйымдастырушыларға ризашылығын білдірді.

— «Осындай ізгілікті істер мен кең жүректі азаматтар елімізде көп болған сайын мұқтаж жандардың саны да азая түспек. Сондықтан қысыл-таяң тұста бір-бірімізге қолдау көрсетуден аянбайық»,— деді ол.

Шараға Талдықорған қаласының әкімі Ғалымжан Әбдірайымов қатысып, игі бастаманың басында жүрген азаматтарға өңір тұрғындары атынан шын жүректен алғысын жеткізді.

Л. КӘЛІМХАН.

НЕГЕ?

ТАЛАПТАРҒА ҚҰЛАҚ АСПАЙТЫНДАР КӨП

Төтенше жағдай режимі аяқталса, карантин не үшін сақталады? Бұл — көптің көкейіндегі сұрақ. Елімізде коронавирус індетіне байланысты енгізіліп, 2 айдай уақытқа жалғасқан төтенше жағдай режимі 11 мамыр күні аяқталды. Мемлекет басшысының мәлімдемесінде ел аумағында төтенше жағдай режимі алынғанымен, карантиндік шаралар әр өңірдегі жағдайға байланысты жалғаса беретіндігі айтылған.

Алайда бұл сәтті асыға күткен алыс-жақындағы ағайын сол күні-ақ блок-бекеттерге ағылып жатты. Халық төтенше жағдай ренжیمی аяқталса, карантин де бітеді деп түсінген сыңайлы. Мамырдың 11-күні Алматы мен Нұр-Сұлтан қалаларының айналасындағы блок-бекеттерге жиналған жұрттың қарасы қалып, йін тіресіп кептелісте тұрған көліктер мен ұзын-сонар кезектегі жаяу жүргіншілердің бірі қалаға кіруге, енді бірі қаладан шығып, өзге облыс аумағына өтуге үміттенген. Алайда карантин жұмыстары әлі күшін жоймағандықтан, өңіраралық блок-посттардың қашан алынатындығы әзірге белгісіз. Тек бекеттерден емін-еркін өту үшін тұрғындарда жұмыс атқаратын орнынан берілген арнайы анықтама болуы шарт.

Талдықорған қаласының ішіндегі жағдай да осыған ұқсас. Ірі сауда орталықтары біртіндеп ашыла бастағандықтан жұртшылық орталыққа қарай ағылып, қала баз-баяғы қалпына түскендей. Саябақтарда серуендеуге рұқсат беріліп, жалпы аумағы 500 шаршы метрге дейін болатын азық-түліктік емес дүкендер жұмысын

бастаған. Тек мұнда санитарлық талаптардың сақталуы қатаң міндеттеледі. Дегенмен, қала көшелерінде қорғаныш маскаларынсыз жайбарақат жүрген халықтың саны басым. Қауіпті дерт басталғалы күніне сан мәрте ескертулер жасалып, қауіпсіздік шараларын сақтау талаптары қойылса да, оны елең көрмейтін жұрттың бар екенін осыдан-ақ аңғаруға болады.

Ал Алматы облысы әкімінің баспасөз хатшысының мәлімдеуінше, облыс көлемінде карантиндік режим мамыр айының соңына дейін жалғасады. Өңір басшысының тапсырмасымен аудан және қала ішіндегі посттар алынып тасталған. Бірақ, аудан және облыс шекараларындағы блок-бекеттер жұмысын жалғастыра бермек.

Ауру белгісі алғаш анықталған Қытайдың Хубэй өлкесінде араға біраз уақыттар салып аты жаман дертті жұқтырғандар қайта тіркелгенін, бұл дерттің жағдайы бүкіл әлем бойынша оңала қоймағанын ескерсек, біздің дәл бұлай алаңсыз жүрімізге ешқандай себеп жоқ. Керісінше, ауруды дер кезінде ауыздықтай білу үшін көп болып атсалысып, әркім өзінің денсаулығы мен бас амандығы үшін жауапкершілікті басты назарда ұстауы тиіс. Шектеулер алынды деп қамсыз жүруге де болмайды. Сақтық шараларын қатаң ұстанып, көпшілік жиыналған аумақта беттерде тағып жүру қалыпты жағдайға айналуы міндетті. Алайда биліктің халыққа қойған қатаң талаптарына құлақ түрмейтіндер азаймай тұр. Неге?

Луна АЙДЫНҚЫЗЫ

МЕРЕКЕ АЙШЫҒЫ

АРДАГЕРЛЕР ӘРКЕЗ ҚҰРМЕТКЕ ЛАЙЫҚ

КҮН САНАП ҚАТАРЫ СИРЕП, ЖАНЫМЫЗДАН АЛЫСТАП БАРАТЫН СОҒЫС АРДАГЕРЛЕРІ ӘРКЕЗ ҚҰРМЕТКЕ ЛАЙЫҚ. АЛ ОЛАРҒА ДЕГЕН ЫСТЫҚ ІЛТИПАТ ЖЫЛ ӨТКЕН САЙЫН АРТПАСА, КЕМІГЕН ЖОҚ.

Биыл да еліміздегі көзі тірі батырларға ерекше құрмет көрсетілді. Айтулы мереке қарсаңында олардың әрқайсысына 1 миллион теңгеден бір жолғы жәрдемақы тағайындалды. Оған қоса, Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығымен «Арагерлер туралы» Заң қабылданып, көрсетілетін көмек пен жеңілдіктер барынша жүйеленді. Жаңа заң аясында ардагерлердің 5 әлеуметтік санаты анықталды. Бұл санатқа Ұлы Отан соғысының ардагерлері мен оларға теңестірілгендер, өзге мемлекеттер аумағында ұрысқа қатысқандар, Еңбек ардагерлері және басқа да санаттағы азаматтар кіреді. Осылайша, бұдан былай ардагерлерді әлеуметтік қорғау қадамдары нақтыланып, құқықтары осы құжат аясында қорғалатын болды. Ал заңды әзірлеуші Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің айтуынша, болашақта мемлекет өз мүмкіндігіне қарай бұл заңды одан әрі жетілдіріп, ардагерлерді мемлекеттік қолдау шараларын күшейте бермек. Мәселен, алдыңғы кезекте жеке тұрғын үй салу үшін жер учаскесін алу және өзі тұрып жатқан пәтерді меншігіне беру мәселесі басты назарға алынады. Одан кейінгі кезекте әлеуметтік қызметтерді алуда жеңілдіктер қарастырылған. Осы

уақытқа дейін оны 169 мың ардагер алса, жаңа заң жобасы аясында 180 мыңнан астам ардагер қолдауға ие болмақ. Сонымен қатар, ҰОС ардагерлері мен оларға теңестірілген тағы бірқатар азамат салықтың 11 түрінен босатылады. Аталмыш заң жобасында көрсетілген санаттың қатарында Ауған соғысы ардагерлері де бар. Алматы облысы бойынша Ауған соғысы ардагерлері кеңесінің төрағасы Ержан Данабеков жаңа заң еліне қалтқысыз қызмет атқарған жауынгерлерге дем беріп, бір серпілтіп тастағанын айтады.

– «Ардагерлер туралы» Заңның қабылдануы көңіл қуантады. Төтенше жағдай аяқталғаннан кейін өңірдегі Ауған соғысы ардагерлерінің отырысын өткізу жоспарлануда. Онда жаңа заң облыс көлеміндегі барша Ауған соғысы ардагерлеріне түсіндіріліп, талқыланатын болады,– дейді ол.

Жеңіс күні мерекесі мен 7 мамыр Отан қорғаушылар күніне орай жылдағы дәстүрмен әскерлер сап түзеп, шеруге шықпаса да, мереке қарсаңында еліміздің әр аймағында түрлі акциялар өткізілді. Ел Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев пен елбасы Н. Назарбаев қазақстандықтарды Жеңіс күні мерекесімен құттықтап, ардагерлерге алғыстарын жеткізді.

Шара Алматы облысында да қалыс қалған жоқ. Облыс әкімі Амандық Баталов өңірдегі ардагерлерді Ұлы Жеңіс мерекесімен құттықтап, Президент Қасым-Жомарт Тоқаевтың құттықтау хатын оқыды.

– Алматы облысында 64 соғыс ардагері бар, олардың қатары жылдан жылға азаюда. Олардың ең кішісінің жасы 95-ке келді. Біздің басты міндетіміз – ардагерлерге құрмет көрсетіп, қамқорлық таныту,– деді Амандық Ғаббасұлы.

Бұл күні Талдықорғанда үлкен әуе шары ұшырылып, қала жұртшылығын айтулы

датамен құттықтады. Кретивті идеяның авторы – Жетісу жастары. Әуеде қалықтаған шарда соғыс жылдарына арналған әндер әуелете шырқалып, тұрғындарды көктен құттықтаған жастар соғыс ардагерлерінің үйіне барып құрмет көрсетті.

Бүгінгі ұрпақ сол бір қан майданда қауіп пен қатердің арасында ерліктің пен елдіктің ерен үлгісін көрсетіп, қаһармандық танытқан ардагерлерге алғыс айтуды ешқашан естен шығармауы тиіс.

Лина АЙДЫНҚЫЗЫ

ХАБАРЛАМА

ТҮЛЕКТЕРДІ АТТЕСТАТТАУ МАУСЫМДА ӨТЕДІ

Пандемияға байланысты мектептерде өтетін бірнеше іс-шара қысқартылды. Бұл туралы Білім және ғылым вице-министрі Шолпан Каринова өзінің Facebook парақшасында жазды.

Осы орайда Алматы облыстық білім басқармасының баспасөз қызметі биыл 11-сынып түлектерін аттестат беру рәсімі 3-4 маусымда табыстау жоспарда екенін айтты. «Жыл сайын бұл іс-шара маусым айының ортасында өткізілетін. Бірақ мектеп бітірушілері үшін қорытынды аттестаттау емтихандары өткізілмейтінін және ҰБТ-ға дайындалу қажеттілігін ескере отырып, бұл іс-шараны маусым айының басында өткізу туралы шешім қабылдадық. Іс-шара аясында салтанатты түрде аттестаттар тапсырылып, 11-сынып түлектері үшін соңғы қоңырау соғылады» – делінген хабарламада.

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

ӨНЕР

ҰЛЫ ЖЕҢІСТІҢ 75 ЖЫЛДЫҚ МЕРЕЙТОЙЫНА ОРАЙ 23 СӘУІР МЕН 9 МАМЫР АРАЛЫҒЫНДА «NUR OTAN» ПАРТИЯСЫ АЛМАТЫ ОБЛЫСТЫҚ ФИЛИАЛЫНЫҢ БАСТАМАСЫМЕН ЖАС-ТАРДЫ ОТАНСҮЙГІШТІККЕ, ЕЛЖАНДЫЛЫҚҚА, БАТЫЛДЫҚҚА ШЫНШЫЛДЫҚҚА БАУ-ЛУ МАҚСАТЫНДА ӨҢІРІМІЗДЕГІ 7-9 СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫ АРАСЫНДА «ҰРПАҚТАР ҰМЫТПАЙТЫН – ҰЛЫ ЖЕҢІС!» АТТЫ МЕКТЕП ОҚУШЫЛАРЫ АРАСЫНДА ОНЛАЙН ТҮРДЕ ЖАС СУРЕТШІЛЕР БАЙҚАУЫ ҰЙЫМДАСТЫРЫЛДЫ.

ЖАС СУРЕТШІЛЕР БАЙҚАУЫ

Байқаудың 1- кезеңінің қорытындысы бойынша 23 сәуір мен 4 мамыр аралығында Ескелді ауданы аумағындағы жалпы білім беру мекемелері ұсынған 11 сурет іріктеуден өтті.

2- кезеңде іріктеуден өткен 54 үміткердің жұмысы ережеге сәйкес әділқазы алқаларына жолданды. 8 мамыр күні әділқазы алқалары өз қорытындысын шығарып, жүлдегерлерді анықтады.

Қорытындысында Сарқан қаласындағы Н.Островский атындағы Гуманитарлық-экономикалық мектеп лицейінің 9 сынып оқушысы Зарина ДАВЛЕТГИЛЬДЕЕВА жеңімпаз болып танылды. Екінші жүлделі орынды Қаратал ауданы, Үштөбе қаласындағы Б.Римова атындағы орта мектеп лицейінің 8 сынып оқушысы Дарья КОЛБОВА иеленді. 3 - жүлделі Ал, Талдықорған қаласының №12 орта мектеп гимназиясының 9 сынып оқушысы Мәлике-Айым ЕРДОСҚЫЗЫ үшінші жүлдеге ие болды. Байқау жеңімпазы мен жүлдегерлеріне бағалы сыйлықтар: 1 орын – ноутбук, 2 орын – планшет, 3 орын- смартфон мен

қатар арнайы дипломдар табыс етілді.

Сонымен қатар, Екелді ауданынан іріктеуден өткен Қарабұлақ ауылы, Ш.Уәлиханов атындағы орта мектеп-гимназиясының оқушылары Нұрбек Сәткенов, Сымбат Сүлейменова, Нұрайым Батырхан «Nur Otan» партиясы Алматы облыстық филиалы төрағасының бірінші орынбасары Ж.Ә.Жөргенбаевтың Алғыс хатымен марапатталып, оларға «Nur Otan» партиясы Ескелді аудандық филиалы тарапынан сыйлықтар табыс етілді.

Балаларымыздың патриоттық рухтары жоғары екендігінің дәлелі – өздері салған суреттер. Бүгінгі бала – ертеңгі біздің болашағымыз – болғандықтан, олардың арқасында ертеңгі күнге сеніміміз мол болсын!!! Аспанымыз ашық, заманымыз тыныш болғай! Аға ұрпақтың жауынгерлік және еңбектегі ерліктерін мақтан тұту, құрмет сезімдерін қалыптастыру – бүгінгі ұрпақтың парызы!

Ш. ХАМИТОВ.

АКЦИЯ АЯСЫНДА

КЕРБҰЛАҚТЫҚТАРҒА ҚАЙЫРЫМДЫЛЫҚ КӨМЕК

ОБЛЫСТЫҚ «NUR OTAN» ПАРТИЯСЫ БАСПАСӨЗ ҚЫЗМЕТІНІҢ ХА-БАРЛАУЫНША, ПАРТИЯ ТӨРАҒАСЫ, ЕЛБАСЫ Н.НАЗАРБАЕВТЫҢ БАС-ТАМАСЫМЕН ҚОЛҒА АЛЫНҒАН «БІЗ БІРГЕМІЗ» РЕСПУБЛИКАЛЫҚ АК-ЦИЯСЫ АЛМАТЫ ОБЛЫСЫНДА ЖАЛҒАСЫН ТАБУДА.

Кербұлақ ауданының Сарыөзек кентінде кәсіпкерлердің демеушілігімен көмекке мұқтаж 200 отбасыға, барлығы 702 адамға азық-түлік пен әлеуметтік көмек көрсетілді. Оларға ұн, ет, май, қант, күріш және макарон өнімдері сияқты

әлеуметтік маңызы бар азық-түлік тауар-лары тегін таратылды.

Акцияға «Nur Otan» партиясы Ал-маты облыстық филиалы төрағасының бірінші орынбасары Жанболат Әкебайұлы Жөргенбаев, «Nur Otan» пар-

тиясы Кербұлақ аудандық филиалының төрағасы Махаббат Сәдуақасұлы Бигелдиев және аудандық фили-ал төрағасының бірінші орынбасары Гүлжан Алтынбекқызы Камамбаева, демеуші кәсіпкерлер қатысты. Барлығы 25 кәсіпкер Қасиетті Рамазан айын-да көрсетілген қайырымдылық зекеті есебінде жалпы сомасы 6 млн. теңгеге жуық көмек көрсетті.

Ш. БАТЫРХАНОВ.

ВНИМАНИЕ

ПОЛУЧИ ВОЗНАГРАЖДЕНИЕ!

С 12 мая вновь возобновляется акция "Общественный контроль – требуй чек" по выявлению фактов невыдачи фискальных чеков ККМ.

Комитет государственных доходов сообщил, что в акции "Общественный контроль – требуй чек" может принять участие любой желающий. Все направленные обращения будут рассмотрены органами государственных доходов.

Сообщить о фактах нарушения невыдачи фискального чека можно скачав бесплатное мобильное приложение "Wipon" с App Store и Play market и получить вознаграждение (1000 тенге) на баланс телефона в случае подтверждения факта нарушения невыдачи фискального чека.

По данным комитета, в 2019 году в ходе проведения акции по сообщениям граждан подтверждены 940 фактов нарушений, которым выплачены вознаграждения на сумму 940 тысяч тенге.

КГД призывает всех казахстанцев выразить свою гражданскую позицию, проявить нулевую терпимость к нарушению закона и активно участвовать в акции "Общественный контроль – требуй чек".

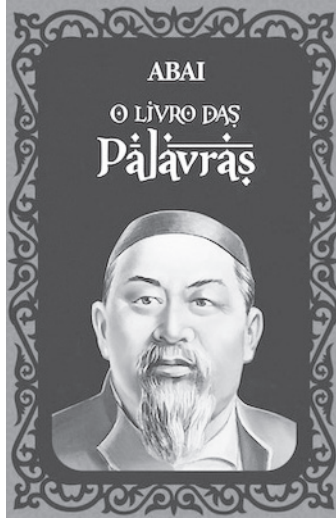
КГД

К 175-ЛЕТИЮ АБАЯ

СЛОВА НАЗИДАНИЯ
ПЕРЕВЕДЕНЫ НА
ПОРТУГАЛЬСКИЙ ЯЗЫК

Слова назидания Абая впервые переведены на португальский язык. Презентация состоялась 6 мая на бразильском телеканале «TV-Supren», передаём ссылку на официальный сайт МИД РК.

6 мая т.г. на бразильском телеканале «TV-Supren» посол Казахстана Кайрат Саржанов провел презентацию, впервые переведенной на португальский язык книги Абая Кунанбаева «Слова назидания» в рамках празднования 175-летнего юбилея казахского поэта, мыслителя и основоположника национальной литературы.

В ходе презентации Кайрат Саржанов, подчеркнув важность реализации инициатив Первого Президента Казахстана - Елбасы Нурсултана Назарбаева по сохранению национального самосознания, собственного национального кода, продвижению культурных достижений, в том числе за рубежом, отметил роль Абая Кунанбаева в развитии казахской культуры, значимость произведения «Слова назидания», в котором поэт поднимает проблемы воспитания и национального мировоззрения, критикует человеческие недостатки, призывает людей к труду, просвещению, высоким достижениям в науке, соблюдению законов, отмечает важность единства народа. Особое внимание уделено статье Президента Казахстана Касым-Жомарта Токаева «Абай и Казахстан в XXI веке», посвященной значению личности поэта, его наследия для современного общества. Представление португалоязычного издания книги сопровождалось видеосоюжетами о прошедшем в январе текущего года в казахстанской столице г.Нур-Султан торжественном мероприятии с участием руководства Республики Казахстан по случаю начала празднования юбилея Абая Кунанбаева, видеокадрами и историческими фотоснимками о жизни и творчестве казахского просветителя, пейзажами и видами современного Казахстана.

Экс-сенатор Национального конгресса, экс-министр образования Бразилии, профессор Кривошам Буарке в своей рецензии к книге высоко оценил произведение, «наполненное

несметным количеством афоризмов, восхваляющее патриотизм и мужество человеческой личности, которые должны быть заложены с малых лет, тему любви и долга перед родиной, уважение к старшим». Он резюмировал, что «книга от начала и до конца держит читателя в напряжении, дабы не пропустить мудрые слова о смысле жизни. Автор как бы пробуждает те самые мысли, спящие внутри нас - в этом и заключается роль и умение великих поэтов, а он один из величайших в мире».

Книга «Слова назидания» переведена на португальский язык доктором филологических наук, профессором Университета Сан-Пауло Эдильсией Америко, который в 2019 году работал над переводом книги Первого Президента Казахстана - Елбасы Нурсултана Назарбаева «Эра независимости», и издана санпауловским издательским домом «Nova Alexandria». Произведение Абая Кунанбаева будет распространено среди образовательных учреждений и библиотек Бразилии, что позволит бразильской общественности ближе познакомиться с казахским просветителем. Электронная версия доступна для чтения и скачивания на сайте Посольства Республики Казахстан в Бразилии.

Телеканал «TV-Supren», основанный экс-сенатором Национального конгресса, руководителем неправительственной организации «Планетарный союз» Улиссом Риделем, участвовавшим в работе VI Съезда лидеров мировых и традиционных религий в октябре 2018 года в г.Нур-Султан, выпускает образовательный и культурный контент, пропагандирующий принципы гуманизма, солидарности, социальной справедливости, информирующий о достижениях в области науки и инноваций, культуры и искусства, защиты окружающей среды и др.

А.ГАТУНОК

ЗДОРОВЬЕ

КАКИЕ МЕРЫ БЕЗОПАСНОСТИ ДОЛЖНЫ СОБЛЮДАТЬСЯ В АВТОБУСАХ В УСЛОВИЯХ СМЯГЧЕНИЯ КАРАНТИННОГО РЕЖИМА, РАССКАЗАЛА ГЛАВНЫЙ САНВРАЧ КАЗАХСТАНА АЙЖАН ЕСМАГАМБЕТОВА.

КАКИЕ САННОРМЫ ДОЛЖНЫ СОБЛЮДАТЬСЯ В АВТОБУСАХ?

«Вопрос о возобновлении работы общественного транспорта вызвал много дискуссий. Но учитывая, что 50% сотрудников возвращаются к профессиональной деятельности на рабочие места, мы понимаем, что не у всех есть личный автотранспорт, не все работодатели могут обеспечить доставку своих сотрудников к месту работы. Поэтому с определенными ограничениями работа общественного транспорта была возобновлена. Но предъявляются очень жесткие требования. Требования эти направлены на то, чтобы в обязательном порядке должны открываться все двери, все пассажиры должны быть в масках. Очень жесткие требования предъявляются к заполняемости общественного транспорта, то есть заполняемость должна быть только по посадочным местам», - сказала Айжан Есмагамбетова в ходе рубрики «Минздрав сообщает...» на странице ведомства в Facebook.

При этом, как объяснила она, дезинфекция транспорта должна проводиться в обязательном порядке. Только при таких условиях, как подчеркнула Айжан Есмагамбетова, общественный транспорт может работать.

«Контроль за работой всех объектов, деятельность которых возобновлена, осуществляется мобильными группами, которые созданы при оперативных штабах акиматов. В состав этих мобильных групп входят и силовые органы, и сотрудники департамента контроля качества и безопасности товаров и услуг. Работа оперативных шта-

бов, несмотря на отмену ЧП, сохраняется. К примеру, сегодня на каждой остановке стояли лица, которые смотрели за тем, сколько человек садится в автобус, как заходят. Даже мои коллеги сегодня приехали и сказали, что без масок в автобусы не запускали», - добавила главный санврач Казахстана.

СОБ.КОРР.

О ГЛАВНОМ

В КАЗАХСТАНЕ ИПН НЕ ДОЛЖЕН ПРЕВЫШАТЬ 15 %

Касым-Жомарт Токаев прокомментировал предложение о введении прогрессивной шкалы налога. Глава государства поручил Правительству РК изучить вопрос введения прогрессивной шкалы. По мнению Касым-Жомарта Токаева, его смысл состоит в том, чтобы люди, которые зарабатывают мало, не платили большие налоги, передаёт Алатау.

«В принципиальном плане, рано или поздно мы должны подойти к этому вопросу с точки зрения справедливости. Смысл прогрессивной шкалы состоит в том, чтобы люди которые зарабатывают не так уж и много и тем более мало, должны платить меньше налога. А люди, которые зарабатывают очень много, и в наших условиях считаются богатыми, должны платить соответственно больше налога», — заявил Токаев. Он отметил, что такая система существует во многих странах.

«Например, в моем понимании, если человек зарабатывает 250- 300 тысяч тенге, он не должен платить налог 10%, он может платить налог к примеру 7%. Это решит рабочая комиссия правительства. Что касается среднего класса, в отношении него по-прежнему будет применяться налог 10%. То есть 10% — это налог широкого спектра действий. Условно говоря, люди зарабатывающие с 300 тысяч тенге до полутора, а может двух миллионов будут платить 10%», — отметил он.

По мнению президента, казахстан-

цы, зарабатывающие более 25 миллионов тенге в год, должны платить больше 10%.

«Какую сумму налога они должны платить опять же определить комиссия. Это будет 13 или 15% , но не больше 15% . Я считаю, что в нашей стране подоходный налог не должен быть больше 15%.

Токаев добавил, что Правительство даст предложения по вводу прогрессивному ИПД. Этот вопрос будут обсуждать депутаты, эксперты, общественность, но финальное решение примет Президент.

11 мая Президент Казахстана Касым-Жомарт Токаев предложил ввести прогрессивную шкалу ИПН в отношении заработных плат и других видов дохода.

12 мая экономист и советник Президента Олжас Худайбергенов поделился проектными расчетами и своим видением по поводу того, как в Казахстане можно было бы осуществить переход к предложенной Главой государства прогрессивной шкале индивидуального подоходного налога.

«ALATAU-AQPARAT»

ПОЗДРАВЛЕНИЯ

ЛУЧШИЙ ПРЕПОДАВАТЕЛЬ ВУЗА

Поздравляем преподавателя Жетысуского государственного университета им И. Жансугурова со званием «Лучший преподаватель вуза»!

Обладателем звания «Лучший преподаватель вуза» 2019 года стал доктор биологических наук, профессор Директор научно-исследовательского института проблем Биотехнологии Канаев Ашимхан Токтасынович. В Министерстве образования и науки Республики Казахстан под председательством министра А. Аймагамбетова состоялось заседание Республиканской конкурсной комиссии по присвоению звания «Лучший преподаватель вуза». В 2019 году в конкурсе приняли участие 471 человека из 81 вуза, в том числе наш Вуз. В результате конкурсного отбора определены 200 претендентов на присвоение звания «Лучший преподаватель вуза».

Данный грант дает возможность преподавателям вузов пройти зарубежную стажировку в ведущих университетах мира, реализовать свои научные и образовательные проекты. Коллектив научно-исследовательского института проблем Биотехнологии и сотрудники Жетысуского государственного университета им И. Жансугурова искренне поздравляют Канаева А.Т., обладателя гранта «Лучший преподаватель Вуза» 2019 года за плодотворный труд и достижения в учебной, учебно-методической, научно-исследовательской и воспитательной работе. Желаем творческих успехов, новых свершений, интересных идей и дальнейшего процветания!

Коллектив научно-исследовательского института проблем Биотехнологии и сотрудники ЖГУ им И. Жансугурова.

ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРНЫНЫҢ ҮЗДІК ОҚЫТУШЫСЫ
2019
ПРЕПОДАВАТЕЛЬ ВУЗА
NUR-SULTAN-2020

КРЕДИТ АЛЫП, КІРІПТАР

Мұрттарын балта шаппайтын ірі корпорациялар бол-
маса, шағын шаруалардың шаруасы шаш етектен. Шаруа-
сын дөңгелету үшін, несие алу олар үшін қиямет қайымға
айналған. Табандарынан тозып жүріп, дүние мүлкін
кепілдікке қойып, несие алғандар оны уақтылы төлесе де,
кепілдікке қойған мүліктерін қайтарып ала алмай жүр. Ал,
оның жыры мен мұңы бітер емес. Шағын шаруашылықтар
топтасып біріккенде ғана, ауылшаруашылығына тиесілі
несие ала алады. Өз мүлкін қайтара алмай жүрген
шаруашылықтың бірі – Алматы облысы Сарқан ауданына
қарасты Бірлік ауылындағы «Касенов» шаруа қожалығы.

«Ескіні айтпай, жаңаның жаңғыруы екі талай» демекші, нарықтық жүйеге көшіп, қабырғасы қақыраған кеңестік жүйедегі ірі шаруашылықтар қойдың құмалағындай шашырады. Күні бүгінге дейін ауылшаруашылық саласы бір арнаға тоғыспай, ірі корпорацияға толық айналмағандықтан, жеке шаруалар мәселесі күрделі күйінде қалып тұр. «Өз қотырын өздері қасып», қанатын кенге жайғысы келеді. Алайда, қаржы мәселесі жеке шаруалардың жүйкесін тоздырып жіберді. «Қайда барсаң да Қорқыттың көрі» дегендей, бюрократтық жүйеден шаршаған шаруалар, қағазбастылық пен көзбояшылықтан уақытында несие ала алмай, алған күнде, оның дау-дамайымен сот табалдырығын тоздырып жүргендерін айтуда.

«Бірлік өндірістік кооперативі» тараған кейін, өз күндерін өздері күйттеген ауылдықтар қатарында осы шаруашылықта қарапайым жұмысшы болып істеген Бақытжан Әбілханұлы Қасенов «Қасенов» шаруа қожалығын құрып, 16 адамның пайымен бөлініп шығады. 156 гекта

кейін білмейді ғой. «Алтын дала» несие серіктестінің төрайымы Бейбітгүл Кәрімқызы Күнжұманова «жауапкершілігі, жағдайы бар адам тауып бер» деп айтыпты. Сарқанда офисі бар екен, барсақ, 4-5 адам отыр. Бізге «500 мың теңге қорға құясыңдар, сосын бүкіл құжаттарды тапсырасыңдар, 2 айдан соң несиені аласыңдар» деді. Ойбай, аспаннан киіз жауатын болды, ұлтараққа жаритын болдық деп қуандық. Ол несиені алу үшін де механатын көрдік. Елу шақты шағын шаруалар бірігіп, жолдасын Бақытжан Қасенов құрылтайшы болып, «Алтын дала» несие серіктестігімен және «Агрокредит» акционерлік қоғамымен үшжақты келісімге отырдық. Яғни, 2012 жылдың 7 маусымында қоғам мен ЖШС арасында №АТФ-17/16-9А шекті келісім жасалды. Ол бойынша қоғам ЖШС-ға 2020 жылдың 7 қазанына дейін 127 410 000 (жүз жиырма жеті миллион төрт жүз он мың) теңге көлемінде қарыз береді. Осылайша ЖШС-ға қатысушылар мерзімділік, қайырымдылық, ақылылық шартымен несие беру түрінде тағайындалды. Міне, несиенің жыры да.

мұны да осы арадан басталды. 2013 жылы желтоқсан айында Бибітгүл Күнжұманованың айтуымен жарғылық капиталдағы үлеске сай сұраған 500 мың теңгені пошта арқылы қорларына аудардық. Бүкіл құжаттарымызды өткіздік. Құжаттарымыздың барлығы дұрыс болды. Еш жерде ешқандай қарызымыз болмағандықтан, барлық құжат кедергісіз өтті. Сосын бізден «кепілге қоятын мүліктерің бар ма?» деп сұрады. Талдықорған қаласында 2013 жылы және ауылдағы 1990 жылы кірпіштен салынған екі үй бар деп едік, жағдайымыздың барын түсінді де,

А.О. «Аулария кредитная
корпорация-филиал по
Алматинской области,
заместителю директора
филиала Нариманову Т.М
председателю правления ТОО
КТ «Алтынь Дала»
Кулжумановой Б.К. от главы
К/Х «Касенов» Касенова
Бақытжана проживающего по
адресу с.Бирлик, Сарканского
района ул.Жаңакутубов 12.

«АГАРЛЫК НЕСИЕ
КОРПОРАЦИЯСЫ» АҚ
Алматы облысы бойынша
филиалы

AGROCREDIT
АГАРЛЫК НЕСИЕ КОРПОРАЦИЯСЫ

АО «АГАРНАЯ
КРЕДИТНАЯ КОРПОРАЦИЯ»
Филиал
по Алматинской области

040000, Талдыкорган қаласы,
7-ші микрорайон, д.10, 8 этаж
Тел (факс) 8 (7282) 55-86-51, 55-86-52
e-mail: almaty@agrocREDIT.kz

040000, г. Талдыкорган,
7-ой микрорайон, д.10, 8 этаж
Тел (факс) 8 (7282) 55-86-51, 55-86-52
e-mail: almaty@agrocREDIT.kz

№ _____
Филиал «АГАРНАЯ КРЕДИТНАЯ КОРПОРАЦИЯ» АҚ
Алматы облысы бойынша филиалы
Филиалы
Исполнительный директор

КХ «Касенов» в лице Касенова Б.А.

Копия: Председателю Правления
ООО «Алтын Дала»
г-же Кунжумановой Б.К.

Филиал АО «Аграрная кредитная корпорация» на ваше заявление от 06.11.2019
года сообщает следующее, касательно о высвобождении залогового обеспечения и выхода
из состава ТОО КТ «Алтын дала». Вам необходимо обратиться к ТОО КТ «Алтын-Дала».

Заместитель директора филиала
по Алматинской области

Иск. Кунжуманова Т.О.
Тел. 8 7282 55 86 51.
Вн. 356

Иск. Кунжуманова Т.О.
Тел. 8 7282 55 86 51.
Вн. 356

Иск. Кунжуманова Т.О.
Тел. 8 7282 55 86 51.
Вн. 356

жер алған, оның 56 гектары суармалы жер, алғаны шабындық, жайылым. Шаруашылық бөлініп шыққанда, өздеріне тиесілі техникалардан трактор, машина алған. Жеке шаруашылық болып құрылғалы бері үздіксіз жұмыс жасап келетін шаруашылықта бүгінде 5-6 жұмысшы бар. Соя, қызылша, арпа, бидай және мал азығына жоңышқа егіп, мал шаруашылығымен қоса айналысатын шаруашылықта қазіргі таңда 36 бас ірі қара бар екен. Бұған дейін ұсақ мөлшерде несие алған шаруашылық қомақты несие алып көрменпі. Тіпті несие алу үшін серіктестік болу керекін де білмеген.

Шаруа қожалығының бас есепшісі Секербала Қасенованың айтуынша, Бұл туралы 2013 жылы «Береке» шаруа қожалығының мүшесінен естіпті. Несие алып, шаруашылықтың іргесін кеңейту үшін Амантай Қамбаевтың айтуымен барған.

Заявление

Согласно договора № 18-АТФ-КТ4-К-от 10 декабря 2014 года, К/Х (Сенов) получил кредит от ТОО КТ «Алтын Дала» в сумме 5 000 000 (пяти миллионов). 1 ноября 2019 года наступает последний срок погашения кредита в сумме 1250 000 тенге (одного миллиона двести пятьдесят тысяч тенге).

В связи с этим, прошу Вас перечислить деньги, которые находятся в моем капитале ТОО КТ «Алтын Дала» в сумме 500 000 (пятьсот тысяч) тенге, в счет погашения кредита.

Касенов Б.А.
9.09.2019 г.

КХ «Касенов»

Касенов

Печать: ТОО КТ «АЛТЫН ДАЛА» ШАҒЫН АЖАМАТЫСЫ

құнде хабарласып несие жүгіттеп тұрды. Содан кейін тәуекел деп баспаналарымызды кепілге қойды. Бейбітгүл Құнжұманованың

5 000 000 (бес миллион) теңге несиені аласыңдар деген. Алайда, ақпан, наурыз айы өтіп, сұраған несиемізді ала алмадық. Қолымызға кепілдік келісім-шартты берді. Содан кейін сәуірден бастап ол кісінің өзін таппай қалдық. Отырған офисіндегі адамдардың бәрі тарап кеткен, қай уақытта барсақ та есігі жабық. «Жолыққаннан жол сұрай-сұрай, меккеге де барасың» демекші, күн астынан Күнжұманованы таба алмай, сұрастырып жүріп Талдықорғанға «Агрокредиттің» офисіне келдік. Олар бізді маңайына да жуытпады. «Біздің сіздерде жұмысымыз жоқ, несие беруші Күнжұманова, соны тауып алыңыздар» деді. Бірақ, ол кісі не телефонын көтермеді. Қаланың қай бұрышында тұратынын білмей, мекен-жайын іздеп шарқ ұрдық. Күнжұманованы іздеумен 1 жыл уақыт өтті. Осы бір жылдың ішінде не несиемізді алмадық, не ақшамызды қайтармады. Аудандық прокуратураға жүгініп едік, арызымызды 2 ай қарады да, «бұл жерде қылмыс құрамы жоқ» деп арызымызды қайтып берді. Қалай қылмыстық құрам жоқ болады, 500 мың ақшамыз бен 2 үйіміз кепілдікте

тұр, алған несиеміз жоқ, – деп ашынған «Қасенов» шаруа қожалығының бас есепшісі Коммунистік партияның Парламенттегі депутаты Жамбыл Ахметбековке үшбу хат жолдайды. Қазан айында жолдаған хаты қолына тиген депутат оны Ауыл шаруашылық министрлігіне жолдап, олар «Агрокредитке» жібереді. Содан желтоқсан айының аяғында депутаттың көмегімен жабылып қалған «Алтын дала» несие линиясын ашып, «Қасенов» шаруа қожалығына серіктес болған 2-3 шаруаның сұраған несиесін аударып беріпті. Арада бір жыл өткенде 2014 жылы жиналыс болып, облыстан барған заңгер және «Агрокредиттің» бастығы болған Арман Сабыров, «Алтын дала» несие серіктестігіне берілген несиелер себепсіз, құжатсыз жұмсалған. «Сендер несие ақшасын ақшаны қолға бермей пошта арқылы аударуларың керек» деп түсіндіреді. «Бақсам бақа екен» демекші, шаруашылықтардан ақшаны өзі қолымен алады екен. Мен бұл жайында бірнеше адамнан естідім дейді Секербала Қасенова апай. Ұлардай шулап жүріп, өзімізге тиесілі 5 000 000 (бес миллион) теңгені 2014 жылы алдық. Алайда қолымызға несиені төлеу туралы келісім-шарт берілмеді. Бізге ауызша осы айда 100 мың, келесі айда 50 мың аударыңдар дейді. Сосын мен Бейбітгүл Күнжұмановадан несие келісім-шартын, яғни графинің сұраған едім, келісімдер деп шақырды. Барлық барған

соң мені шығарып жіберді де, жолдасым Бақытжан Қасеновке бір келісім-шартқа қол қойғызып, қосымша «барлық шарттарға келісемін» деп жаздырып алыпты. Негізі мал үшін алынған несиенің 18 айдан кейін бірінші жарнасын төлеуім керек. Өйткені мен сиыр алып отырмын ғой. Ал жолдасыма берген қағазында 8 айдан кейін төленуі керек деп тұр. Келісім-шартты оқып, мынау не сұмдық деп едім: «Мен оны қайтадан жасап берем» деді де, сол бойы жоқ болды. Жер мен көктің арасынан Күнжұманованы таппай тағы да сарсаңға түсіп жүрсек, «Қасенов» шаруа қожалығының 1998 жылы құрылған уақыттағы 20 адамды табыңыз» деп қарашаның 30-ы күні маған қағаз жіберіпті. Мен ол адамдарды қайдан табамын? Олардың біразы Ресейге көшіп кеткен, бақилық болғандары бар. Сөйтсем, бұл кісі

салық комитетінің жер басқару бөлімімен келіскен екен. Маған сол жер бөлімінен анықтама алып кел дейді. Ал оларға барсам қазір зейнеттегі Ігілік Юсупов деген кісі: «20 адамнан қағаз алып келіңіз, әкелмесеңіз сізге анықтама бермейміз» дейді. Екеуінің ым-жымы бір болған ғой. Несиені төлеуге 2 күн қалғанда әдейі жасап отырған қылығы. Өзім поштада қызмет жасаймын. Газеттерді реттеп тұрсам «Егемен Қазақстан» газетінде «Нұр Отан» партиясының сенім телефон нөмірі тұр екен. Бір көмек болып қалар деп хабарласып едім, ол жердегілер олай жасауы мүмкін емес, Күнжұманова деген жақсы кісі деп шаң жуытпады. Ертесінде аудандық «Нұр Отан» партиясынан Мұрат деген азамат: «Сен неге «Нұр Отанға» айтқаның деп маған хабарласты. Сағат екіде кел деді. Сөйтсем, салық бөлімі мен жер басқару бөлімін де шақырыпты. Мәселе осы арала тапқыланды

Аудандық жер басқару бөліміне кірсем Игілік Юсупов те тұр екен. Азамат Сәрсенбаев ол кезде әкімнің орынбасары болатын. Сол кісіге барлық мән-жайды түсіндіріп айттым. Күнжұманованы да шақыртқан. Ол несиенің (погашениесін) өсім пұлын 2014 жылға дейін созып қойдым деп ақталды. Яғни, төлейтін несиенің графигін сол кезде ғана жасап, «Нұр Отанның» отырысына алып келді. Сосын сол жасалған график бойынша несиені төлеп отырдық. Осы уақыт аралығында ешқандай тоқтаусыз, үздіксіз төлеп келдік. 2019 жылы соңғы төлемді төлеуіміз керек болатын. Қыркүйек айында мен «Серіктестік құрамнан шығамын. Қорға қыйған 500 мың теңгемді несиенің сомасына кіргізіп беріңдер, қалғанын төлеймін» деп қағаз алып келдім.

БОЛҒАН ШАРУАШЫЛЫҚ

Бірақ, тағы да Күнжұманова хабар ошарсыз кетті. Сарқаннан облыс оралығына дейін Күнжұманованы іздеп сабылудан мен де шаршамадым. Бір жолы келгенде кеш батқанда әрең таптық. 1 250 000 төлеймін деп қол қойып бер деп жолдасымды үгіттеп қоймапты. Бірақ мен жолдасыма ешқандай қағазға менсіз қол қойма деп ескерткенмін. Сосын ол «мен әйеліме сенімхат бергенмін. Қағаз мәселелерін соған айтыңыз» деп 2-3 рет кері қайтарыпты. «Алтын дала» мен «Агрокредитке» «құрамнан шығам, 500 мың теңгемді несиемнің бір бөлігін төлеген есебіне кіргізіп беріңдер» деген қағазды 3 рет апарып бердім. Сосын 10 қазанда несиенің 276 мыңын төледім де, Бейбітгүлге электрондық поштасына жазып жібердім. 6 қараша күні хат жіберіпті. 463 мың төлеуім керек екен. Ол қаражатты жолдасым пошта арқылы төледі. Міне, күні бүгінге дейін «Алтын дала» несиесі серіктестігінің төрайымы Күнжұманованың соңында жүрмін. «Агрокредит» директорының орынбасары Тимур Маратұлы Наримановқа да бардым. Бұлар Көктем Грандтың 8-қабатында отырады. Олар болса «Біраз шыдаңыз, тексереміз, біраз уақыттан соң құжатыңызды шығарып береміз» деумен келді. Мен несиесіне төлеген қағаздарымды көрсеттім. Сосын олардың бізге қоятын талабы жолдасыңыз Қасенов ұшжақты келісім-шартта, яғни, несиесіне алушы

шаруашылықтарға құрылтайшы болып қол қойған. Сізден басқа шаруашылықтар несиелерін толық жаппай сіздің мәселеніз шешілуі қиын. Сондықтан, сотқа жүгініңіз деді. Тіпті, қарызы бар бір екі шаруашылық қожайындарының аты-жөнін берді. Олармен де сөйлестім. Мәселен, Энергия ауылындағы «Есқара» деген шаруа қожалығына хабарластым. Ол шаруа қожалығының басшысы «Несиені сенен алдым ба? Сенің не шаруаң бар. Мен Бейбітгүлге ақшаны беріп жатырмын» деп өзімді сөкті. Бірақ, ол шаруа қожалығының қанша қарыз екенін білмеймін. Осының бәрін тексеріп, анықтауға прокуратураның құқығы бар ғой. Сотқа арыз жазғанда да несиені жауып, мүлікті кепілден шығару туралы жазғанмын. Сонда судья Ө.Әбдірахманов «түгелімен жабылды деп жасай алмаймыз» деді. Қарашаның соңында сотқа құжаттар тапсырсам мен аударған ақша әлі түспеген. 10 мың теңге просрочкада тұр. Ал Нариманов болса сол 10 мың теңгені төлеңіз дейді. «Мен уақытында төлеп отырған болсам, артық 10 мың теңгені не үшін төлеуім керек?» дедім. Сол арада Бейбітгүл Күнжұманова да мені сөйлетпей, «мен төлеймін» деп өз мойнына алды. Мен сотқа құжаттар жинай бастағанда Бейбітгүл Күнжұманова менен бастап басқа кісілердің бөрінің мүлкін кепілден шығарып тастады.

Маған қарызы жоқ деген анықтама берді. Сонымен өзі ештеңеге қатысы жоқ, таза болып шықты. Бар гәп «Алтын дала несиесі серіктестігіне қойған кепілдігіміз ұшжақты келісім-шарт бойынша «Агрокредитте» тұр ғой. Яғни, менен басқа несиесі алған шаруа қожалықтарының да мүлкі сол жерде кепілде тұр. Бұл арада несиесі алған шаруа қожалықтарымен жұмысты үйлестіре алмаған, олардың несиелерін дер кезінде төлеуге мұрындық болмаған, «Алтын дала» несиесі серіктестігінің төрайымы Бейбітгүл Күнжұманованың өзін сотқа беру керек, ол өзін таза етіп көрсетіп, жауапкершіліктен қашқақтап отыр. Мен экономикалық сотқа

«Қасенов» шаруа қожалығы құрылтайшы болған, сол себепті бірінші сатыдағы соттың шешімі ішінара қанағаттандырылып, мүлікті кепілден босату туралы шешімі бұзылды дейді. Осы арада экономикалық сотқа жүгінген «Қасенов» шаруа қожалығының бас есепшісі Секербала Қасенованың да өз айтары бар. Бастапқыда несиесі алу үшін 50 шақты шаруа қожалығының «Алтын дала» және «Агрокредит» акционерлік қоғамымен ұшжақты келісімге отырғанын, алайда олардың көбінің қойған кепілдіктерін алып, серіктестіктен шығып кеткендерін, бүгінде бар-жоғы 11-дей шаруа қожалығы қалғанын айтуда. Егер қарыз толық төленбеген болса,

неге өзге шаруашылықтар қарыз толық төленбегенше серіктестік құрамынан шығып кетті, оларды кім шығарды» дейді. Осы сауалдың анық-қанығын білу үшін «Агрокредит» акционерлік қоғамының Алматы облысы бойынша филиалы директорының орынбасары Тимур Маратұлы Наримановқа қоңырау шалдық. Тимурдың айтуынша, ұшжақты келісім-шартта қарыз толық төленбейінше, босатылмасын деген тармақ жоқ. Шаруаларын тиянақты әрі қарыздарын дер кезінде төлеген ешқандай мәселелері жоқ, шаруашылықтардың «Алтын дала» несиесі серіктестігінің линия ашық кезде серіктестіктен шыққандары рас. Ал, «Қасенов» шаруа қожалығының мәселесі «Алтын дала» несиесі серіктестігінің линиясы жабық кезге тап болып тұр. Себебі, «Алтын дала» мен «Агрокредитке» 27 740 407 теңге қарыз. Бұл шаруа қожалығының мәселесімен қазір айналысып жатырмыз. Нұр-сұлтан қаласындағы басты офисімізге хат жолдағанбыз, олар қандай шешім қабылдайтыны бізге беймәлім Нариманов деді.

«Алтын дала» несиесі серіктестігінің линиясы кезінде қарыздар туралы жұмыстар неге атқарылмаған?» деген сауалымызға «бұл «Алтын дала» несиесі серіктестігінің ішкі жұмысы. Біздің оған араласуға құқымыз жоқ» деген жауап алдық. «Қасенов» шаруа қожалығының серіктестіктен шығып, «Агро-кредиттен» тікелей несиесі алуға қандай мүмкіндік бар? – деген сұрағымызға «Қасенов» шаруа қожалығындағы үлескерлердің жер пайызы бар, олар Ресейге көшіп кеткен. Сол үлескерлерді тауып, жиын өткізіп, қол жинау керек. Болмаса, олардың пайын тендерге шығарып сатып алуы тиіс, олай болмаған жағдайда жер үлескерлерінің пайын мемлекетке қайтаруы керек. Осы мәселелер шешілсе, «Агрокредитке» жол ашылады» – деді. 5000 000 (бес миллион) теңге несиесі аламын деп әуре сарсаңға түскен «Қасенов» шаруа қожалығының кепілге қойған мүлкін, не қосымша несиесі ала алмай әрі-сәрі күйге түскенін айтып,

Қазақстан фермерлер одағы РҚБ Алматы облыстық филиалының төрағасы Ақшабай Дүйсенбекұлы Керімбековке қоңырау шалдық.

«Жылаған өкіргенге жолығыпты» дегендей, Ақшабай Керімбеков те «Агрокредит» құрылым жүйесі дұрыс емес. Біз жоғарыға осы мәселені төтесінен қойып, «Ауыл» партиясымен бірлесіп, шараларды жүзеге асырып жатырмыз. Неге шаруалар несиесі алу үшін 20-30 немесе 50 шаруашылық бірлесіп, серіктестік құрып, несиесі алу керек. Мәселен, «Агрокредиттің» орнына «Агропром банк» құрылса, шаруалар кепілсіз несиесі алса, болмаса шаруашылық жерін кепілге қойсын. Әрі келісім-шарт жасалғанда қарызын төлемесе қылмыстық жауапкершілікке тарту туралы келісім-шартқа тармақ енгізсе болды. Әр шаруашылық өз мүлкін кепілге қойып, сұрған несиесін банктен барып тікелей алса болады. Қазір осы мәселе төңірегінде Президентке, Үкіметке хат жолдағанбыз, ол қаралуда. Ал, «Агрокредитпен» ұшжақты келісім жасаған шаруашылықтар несиесін төлегендер, несиесін төлемей жүрген шаруашылықтар үшін опық жеп жүр. Шаруалар үшін несиесі алу деген үлкен машақат. Ірі корпорациялардың кепілге қоятын мүлкі бар, олар әрі тез несиесі алады. Ал, шағын шаруашылықтар басындағы баспанасынан басқа несіні қояды? Өнімді көп өндіретін де осы ұсақ шаруалар, олар 80 пайызға дейін, ал ірі корпорациялар 20-25 пайыз ғана өндіреді екен. Сонда кім ұтты, кім ұтылды» деп ағынан жарылды.

ТҮЙІН ОРНЫНА: Президент Қасым-Жомарт Кемелұлы да шағын кәсіпкерлер мен шаруалардың жағдайларын жасауды, оларға қолдан келген бар мүмкіндік жасауды жағы талмай айтып, Үкіметке ұдайы тапсырма беріп келеді. Алайда, іс жүзінде жеке шаруалардың, несиесі алудағы көрген қияметтерін көріп, жағанды ұстап, басыңды шайқайсың. Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев та жер байлығының, кен орындарының түбі бір сарқылатынын, сол себепті ауылшаруашылығына аса мән беру керектігін сан мәрте айтқан-ды. Ал ҚР Парламенті Сенатының депутаты, Комитет төрағасы, «Ауыл» партиясының басшысы Али Әбдікерімұлы Бектаев Сенат отырысында ҚР Премьер-Министрі А. Маминге жолдаған депутаттық сауалында ауылшаруашылығындағы орын алған бірнеше кемшілікке арнайы тоқталып, оларды жедел шешу қажеттігін талап етіп, ауылшаруашылығына бөлініп отырған субсидия туралы өзекті мәселе көтерген-ді. Басты мәселе, бөлінген қаражат тағы да екінші деңгейдегі банктер арқылы берілетін болғандықтан, қаражат негізінен тек белгілі компаниялардың үлесінде кететінін, кіші, орта шаруашылықтарға бұйырмайтынын алға тартып, бұл мәселені қайта қарау керектігін кесіп айтқан-ды. Алайда баяғы жартас, сол жартас күйінде қалып тұр. Жергілікті жердегі несиесі беретін серіктестіктердің бір-бірімен шырмауықтай шырмалуы шағын кәсіпкерлердің қол-аяғын байлауда. Өнімнің 80 пайызын өндіріп отырған шаруашылықтардың ахуалы әлі ауыр. Несиесі алу үшін басындағы баспаналарын кепілдікке қойып, серіктестік құрып, бірі қарызын төлеп, бірі төлей алмай, бірі мен бірі алакез болып жүр. «Екі түйе сүйкенсе, ортасында шыбын өліпті» демекші, «Агрокредит» пен «Алтын дала» несиесі серіктестігінің ортасында шыбын жаны шырылдаған «Қасенов» шаруа қожалығының қал-жайын сонда кім түсінеді?..

Дүйсенбі - Понедельник, 18 мамыр

ҚАЗАҚСТАН

06.00,02.50 Әнұран
06.05 «Көңіл толқыны»
06.45 М/ф «Ақсүйек мысықтар»
08.00 «TANSHOLPAN»
10.00, 18.00 Т/х «Шексіз сезім»
12.00 Мультфилм
13.10 «Апта»
14.00, 20.00, 00.20 AQPAPAT
14.10, 21.30 Т/с «Көсем»
15.00 «Ниет»
16.00 Концерт
17.30, 01.50 «Ораза қабыл болсын»
20.40, 01.00 «Ашық алаң» ток-шоуы
22.20 «ДАРА ПЕРЗЕНТ»
02.30 «Көңіл толқыны»

ЖЕТИСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 «Онлайн-мектеп» 1-11 сыныптарға арналған бейне сабақтар
15.50 «Бүгін»
16.00 «Сегодня» /прямой эфир/
16.30 Д/ф «Кең ауқымда»
17.00 Жаңалықтар
17.20 Новости
17.35 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы»
17.50 «Оразадағы отыз жақсылық»
18.00 «Шашу»
18.50 «Оразадағы отыз жақсылық»
19.00 «Бүгін» /тікелей эфир/
19.30 «Ғибратты қазына»
20.00 «Оразадағы отыз жақсылық»
20.15 «Абай-175»
20.30 Жаңалықтар
21.00 Д/ф «Кең ауқымда»
21.30 Новости
22.00 «Ән тыңдайық» /онлайн-концерт/
22.30 Д/ф «Ғажайып мәдениет»
23.00 Жаңалықтар
23.30 Новости

ХАБАР

06.00, 02.00 ҚР Әнұран
06.00 «7 КҮН»
07.00 Кино. «Больше чем кино»
08.40 «ВА-БАНК»
10.25 Д/ф «Батыр. Последняя весна»
11.00 «Вкусное утро»
11.30, 00.10 Т/х «Қарлығаш ұя салғанда-2»
12.15, 21.40 Сериал «ЛИСТОПАД»
14.00 Сериал «Большая маленькая ложь»
16.20 «Discovery: Как устроена Вселенная»
17.10, 23.20 Сериал «ЖЕСТОКИЙ СТАМБУЛ»
18.00 Сериал «ОТЧИЙ БЕРЕГ»
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.50 «Как боролись с эпидемиями в Казахстане»
21.00 Итоги дня
01.00 Телехикая «Пәленшеевтер»

АСТАНА

06.00, 03.20 «Ән мен әзіл»
06.30 «Күлдірген»
07.00 «Бәрі жақсы»
08.00, 13.20 М/ф «Маша и медведь»
09.50, 22.00 Т/х «Кулфи»
11.20, 21.00 «Сүлеймен Сұлтан»
12.20, 02.10 «KazNet»
12.50 Мультфильм «Буба»
14.00 Сериал «СЛЕД»
15.30Т/х «Қарлығаш күзет агенттігі»
16.00 «Айтарым бар»
16.50 «Отбасы»
17.25 «Үздік әзілдер»
18.10 «1001 түн»
20.00, 00.55 Astana Times
23.25 Т/х «Бір болайық»
23.55 «Қош келдіңіз»
01.45 «Әзілстан»
02.35 «Біреудің есебінен»

АСТАНА

06.00, 03.20 «Ән мен әзіл»
06.30 «Күлдірген»
07.00 «Бәрі жақсы»
08.00, 13.20 М/ф «Маша и медведь»
09.50, 22.00 Т/х «Кулфи»
11.20, 21.00 «Сүлеймен Сұлтан»
12.20, 02.10 «KazNet»
12.50 Мультфильм «Буба»
14.00 Сериал «СЛЕД»
15.30Т/х «Қарлығаш күзет агенттігі»
16.00 «Айтарым бар»
16.50 «Отбасы»
17.25 «Үздік әзілдер»
18.10 «1001 түн»
20.00, 00.55 Astana Times
23.25 Т/х «Бір болайық»
23.55 «Қош келдіңіз»
01.45 «Әзілстан»
02.35 «Біреудің есебінен»

7 КАНАЛ

06.00 Қыздар арасында
06.50 «Шап, Шаншар»
09.00 «О здоровье: понарошку и всерьез»
10.00 Х/ф«АГЕНТ ПОД ПРИКРЫТИЕМ»
12.00, 18.30 Сериал «Куба»
13.00 Х/ф «Охотники на ведьм»
14.40, 05.15 «Гу-гулет»
15.15, 00.50 «Salem show»
15.40 Сериал «Побег из аула»
16.10 Сериал «Партия для чемпионки»
17.40 Сериал «Анна-Детективъ»
19.30 Сериал «Побег из аула. Операция махаббат»
20.15 «Зың-зың Күлпәш»
21.00 Сериал «Ата-ана. Бала-шаға»
22.00, 03.45 Т/х «Элиф»
23.00 Х/ф «Ветреная река»
01.40 «Саяхаттандырылмағандықтарыңыздан»
02.00 Т/х «Жүрек сыры»
03.00 Айнаонлайн»
04.30 «Жеңіп көр»

ЕВРАЗИЯ

06.00, 02.55 Т/х «Өгей жүрек»
07.00 «Той заказ»
07.30 «Basty bagdarlama»
08.00 «ДОБРОЕ УТРО»
11.00 « ВСЕ-ТАКИ ЛЮБЛЮ...»
12.00 «QOSLIKE»
15.50 «БУМЕРАНГ»
16.45 «Пусть говорят»
18.00 БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР
18.45, 02.55 «Basty prime»
20.00 ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ
20.45 «ВЕЛИКОПЛЕНАЯ ПЯТЕРКА»
23.45 «САДОВОЕ КОЛЬЦО»
01.25 Вечерний ургант
02.10 «П@УТИНА»

КТК

07.00 ҚР ӘНҰРАНЫ
07.05 «МЕРЕКЕЛІК КОНЦЕРТ»
07.20 «ДАУ-ДАМАЙСЫЗ»
07.50, 03.00 «ЖИМАУДЫҢ ЖЕТІСТІГІ»
08.50 «СҮЙІКТІ ДЕНИЗ»

ҚАЗАҚСТАН

06.00,02.20 Әнұран
06.05 «Қызық екен...»
06.50 М/ф «Дейзи мен Олли»
07.20, 14.00, 20.00 AQPAPAT
08.00 «TANSHOLPAN»
10.00, 18.00 Т/х «Шексіз сезім»
12.00 «ДАРА ПЕРЗЕНТ»
14.10, 21.30 Т/с «Көсем»
15.00 «Ниет»
16.00 Концерт
17.30 «Ораза қабыл болсын»
20.40 «Ашық алаң» ток-шоуы
22.20 «ҚАДІР ТҮНІ» Тікелей эфир

ЖЕТИСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 «Онлайн-мектеп» 1-11 сыныптарға арналған бейне сабақтар
15.50 «Бүгін»
16.00 «Сегодня» /прямой эфир/
16.30 Д/ф «Кең ауқымда»
17.00 Жаңалықтар
17.20 Новости
17.35 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы»
17.50 «Оразадағы отыз жақсылық»
18.00 «Шашу»
18.50 «Оразадағы отыз жақсылық»
19.00 «Бүгін» /тікелей эфир/
19.30 «Оқырман»
20.00 «Оразадағы отыз жақсылық»
20.15 «Абай-175»
20.30 Жаңалықтар
21.00 «Экорейд»
21.30 Новости
22.00 «Ән тыңдайық» /онлайн-концерт/
22.30 Д/ф «Таңғажайып табиғат»
23.00 Жаңалықтар
23.30 Новости

ХАБАР

06.00, 02.00 ҚР Әнұран
06.00 ҚОРЫТЫНДЫ ЖАҢАЛЫҚТАР
07.30, 01.00 Телехикая «Пәленшеевтер»
08.10, 16.20 «Discovery: Как устроена Вселенная»
09.00, 18.00 Сериал «ОТЧИЙ БЕРЕГ»
11.00 «Вкусное утро»
11.30, 00.10 Т/х «Қарлығаш ұя салғанда-2»
12.15, 21.40 Сериал «ЛИСТОПАД»
14.00 Сериал «Большая маленькая ложь»
17.10, 23.20 Сериал «ЖЕСТОКИЙ СТАМБУЛ»
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.50 Новый курс
21.00 Итоги дня

АСТАНА

06.00, 03.20 «Ән мен әзіл»
06.30 «Күлдірген»
07.00 «Бәрі жақсы»
08.00, 13.20 М/ф «Маша и медведь»
10.00, 22.00 Т/х «Кулфи»
11.20, 21.00 «Сүлеймен Сұлтан»
12.20, 02.10 «KazNet»
12.50 Мультфильм «Буба»
14.00 Сериал «СЛЕД»
15.30Т/х «Қарлығаш күзет агенттігі»
16.00 «Айтарым бар»
16.50 «Отбасы»
17.25 «Үздік әзілдер»
18.10 «1001 түн»
20.00, 00.55 Astana Times
23.25 Т/х «Бір болайық»
23.55 «Қош келдіңіз»
01.45 «Әзілстан»
02.35 «Біреудің есебінен»

ЕВРАЗИЯ

06.00, 02.55 Т/х «Өгей жүрек»
07.00 «Той заказ»
07.15 БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР
08.00 «ДОБРОЕ УТРО»
11.00 « ВСЕ-ТАКИ ЛЮБЛЮ...»
12.00 «QOSLIKE»
15.50 «БУМЕРАНГ»
16.45 «Пусть говорят»
18.00 БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР
18.45, 22.55 «Basty prime»
20.00 ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ
20.45, 22.50 «ВЕЛИКОПЛЕНАЯ ПЯТЕРКА»
22.00 «П@УТИНА»
23.45 «САДОВОЕ КОЛЬЦО»
01.25 Вечерний ургант

КТК

07.00 ҚР ӘНҰРАНЫ
07.05 «МЕРЕКЕЛІК КОНЦЕРТ»
07.30 Кешкі жаңалықтар (қайталау)
07.50, 03.00 «ЖИМАУДЫҢ ЖЕТІСТІГІ»
08.50 «СҮЙІКТІ ДЕНИЗ»
10.10 НОВОСТИ
10.50, 01.10 «МОСТ»

7 КАНАЛ

06.00 Қыздар арасында
06.50 «Шап, Шаншар»
09.00, 17.40 Сериал «Анна-Детективъ»
10.00 Смеяться разрешается
12.00, 18.30 Сериал «Куба»
13.00 Х/ф «АГЕНТ 117»
14.50 «Q-елі»
15.15, 00.50 «Salem show»
15.40 Сериал «Побег из аула»
16.10 Сериал «Бессоница»
16.50 Сериал «Партия для чемпионки»
19.30 Сериал «Побег из аула. Операция махаббат»
20.15 «Зың-зың Күлпәш»
21.00 Сериал «Ата-ана. Бала-шаға»
22.00, 03.45 Т/х «Элиф»
23.00 Х/ф «Бндитки»
01.40 «Саяхаттандырылмағандықтарыңыздан»
02.00 Т/х «Жүрек сыры»
03.00 Айнаонлайн»
04.30 «Жеңіп көр»
05.15 «Гу-гулет»

ҚАЗАҚСТАН

06.00, 02.30 Әнұран
06.05 «Qyzyq eken...»
06.50 «Құрбылар» Мультхикая
07.20, 14.00, 20.00, 00.00 AQPAPAT
08.00 «TANSHOLPAN»
10.00, 18.00 Т/х «Шексіз сезім»
12.00, 01.30 «Konil tolgyny»
12.40 «Үмітінді үзбе». Көркем фильм
14.10, 21.30 Т/с «Көсем»
15.00 «NIET»
16.00 «Azil alemi»
17.30, 02.00 Т/х «Ораза қабыл болсын!». Сұхбат. Тікелей эфир
20.40, 00.40 «Ашық алаң» ток-шоуы
22.20 «КӨКЖАЛДАР». Көркем фильм

КТК

07.00 ҚР ӘНҰРАНЫ
07.05 «Мерекелік концерт»
07.30 Кешкі жаңалықтар
08.00, 03.00 Т/х «Жимаудың жетістігі»
09.00,21.00 Т/х «Сүйікті Дениз»
10.10 Новости
10.50, 01.10 «Мост» остросюжетный детектив
13.10, 23.30 «Меч» остросюжетный детектив
15.00, 21.40 «Зоя» мелодрама
17.00 Т/х «Жан құрбым»
18.00 Т/х «Ясминнің тағдыры»
19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00, 03.15-04.00 «Астарлы ақиқат»

ХАБАР

06.00, 02.00 ҚР Әнұраны
06.00 Қорытынды жаңалықтар.
07.30, 01.00 Т/х «ПӘЛЕНШЕЕВТЕР»
08.10, 16.20 Премьера! «Discovery: как устроена вселенная».
09.00, 18.00 «Отчий берег». Сериал
11.00 «Вкусное утро»
11.30, 00.10 Т/х «Қарлығаш ұя салғанда-2»
12.15, 21.40 «Листопад». Сериал
14.00 Сериал «Большая маленькая ложь»
17.10, 23.20 «Жестокий Стамбул». Сериал
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.50 «Как боролись с эпидемиями в Казахстане»
21.00 Итоги дня

АСТАНА

06.00, 03.20 «Ән мен әзіл»
06.30 «Күлдірген»
07.00 «Бәрі жақсы телехикаясы»
08.00, 13.20 М/ф «Маша и медведь»
10.00, 22.00 Т/х «Кулфи»
11.20, 21.00 Т/с «Сүлеймен сұлтан»
12.20, 02.10 «KazNet»
ғаламторға шолу
12.50 М/ф «Буба»
15.30 Т/х «Қарлығаш күзет агенттігі»
16.00 «АЙТАРЫМ БАР»
16.50 «Отбасы»
17.25 «Үздік әзілдер»
18.10 «1001 түн» түрік телехикаясы
20.00,00.55 ASTANA TIMES
23.10 «Бір болайық» үнді телехикаясы
23.55 «Қош келдіңіз» отандық телехикая
01.45 «Әзілстан» жасырын камера
02.35 «Біреудің есебінен» деректі драма

ЕВРАЗИЯ

06.00, 02.45 Т/х «Өгей жүрек»
06.45 «Той заказ»
07.15, 18.00 «Басты Жаңалықтар»
08.00 «Доброе утро»
11.00 Х/ф «И все-таки я люблю...». Многосерийный фильм
12.00 «QOSLIKE»
бағдарламасы.
15.50 «Бумеранг». Многосерийный фильм
16.45 «Пусть говорят»
18.45, 02.45 «Басты прайм»
20.00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20.45, 22.50 «Великолепная пятерка». Многосерийный фильм
22.00, 02.00 «П@УТИНА»
01.25 «ВЕЧЕРНИЙ УРГАНТ»

7 КАНАЛ

06.00 «Қыздар арасында»
06.50, 22.00, 03.45 Т/х «Элиф»
09.00, 17.40 Сериал «Анна-детективъ»
10.00 «Смеяться разрешается»
12.00, 18.30 Сериал «Куба»
13.00 Х/ф «Коломбиана»
14.50 Скetchком «Q-елі»
15.15, 01.00 «Salem show»
15.40 Сериал «Побег из аула»
16.10 Сериал «Бесонница»
16.50 Сериал «Партия для чемпионки»
19.30 Сериал «Побег из аула. Операция Махаббат»
20.15 Сериал «Зың-зың Күлпәш»
21.00 Т/х «Ата-ана. Бала-шаға»
23.00 Х/ф «Несносные леди»
01.40 «Саяхаттандырылмағандықтарыңыздан»
02.00 Т/х «Жүрек сыры»
03.00 «Айнаонлайн»
04.30 «Жеңіп көр»
05.15 «Гу-гулет»

ҰБТ- 2020

«БІРДЕ - БІР БАЛА ТІРКЕУСІЗ ҚАЛМАЙДЫ»

Биылғы пандемияға байланысты білім саласы біршама реформаны қолға алды. Соның бірі ұлттық бірінғай тестілеу (ҰБТ) форматының жылдағыдан өзгеше өтуі. Тестілеу уақыты жақындағанда оған толықтырулар мен өзгертулер енгізілуде. Бұл түлектердің көңіл күйі мен дайындығына ықпал етері даусыз.

Биыл ҰБТ маусымның 22 күні басталып, 5 шілдеге дейін өтеді деп жоспарлануда. Елімізде шамамен 131 мың түлек және орта арнаулы білімі бар 21 мың түлек ҰБТ тапсыру ниетінде. Оның 11 мыңнан астамы Алматы облысынан. Биылғы тестілеудің өзгешелігі өтініштердің қағаз нұсқамен емес, онлайн түрде өткізілуі. Жобаны ұсынушылар бұл пандемиядан бұрын қағазбастылықтан арылудың бастамасы деп көрсеткенімен, жағдай олай болмай шықты. Сайттағы техникалық ақаулықтар, тіркеу шарттарының күрделі болуы сынақ тапсырушылар мен ата-аналарға қиын тиген. Әсіресе, интернет желісі әлсіз ауылдық мектеп түлектері амалсыздан қағаз нұсқамен тапсыруға мәжбүр болды. Осы мәселе бойынша «Жетісу» телеарнасының «Бүгін» атты бағдарламасындағы сұхбатта Алматы облыстық білім басқармасы орта білім бөлімінің басшысы Айжан Адамбекова жаңа жоба ең алдымен ұстаздар қауымына тиімді болғанын айтады.

«Онлайн тіркеуден өтудің маңызды тұсы мұғалімдердің жүктемесін азайту. Яғни, мектеп бітіруші түлектің құжаттарын мұғалімдер жинап өткізбейді. Бұл өз кезегінде пәленбай баланың құжатын жинап жүретін мұғалімдерге үлкен жеңілдік болды. Қазіргі таңда облыстағы тест тапсыруға ниетті барлық түлек тіркеліп үлгерді» – дейді білім басқармасының өкілі.

ҰТО жаңа жобаның мақтауын асырып, жетістіктерін тізіп көрсетуде. Онлайн тіркелу тест барысындағы заң бұзушылыққа қарсы тұратын бірден-бір амал. Мұндай үдеріс әлемдік тәжірибеде бар деп есептейді. Ұлттық тестілеу орталығының директоры Дидар Смағұлов тіркелу мәселесінде түлектерді алаңдамауға шақырды. Сөзінше оларға жеткілікті деңгейде уақыт берілген. Тіпті қосымша уақыт қарастырылып, ұзартылған да. Бірақ, тіркелмей жайбасарлыққа салынған ата-аналар бар.

«Қазірге дейін 130 мыңға жуық өтініш келіп түсті, мұның ішінде қайталай тапсыруға ниетті түлектер мен биылғы мектеп бітіретін оқушылар да бар. Мен бірде-бір баланың тіркеусіз қалмайтынын ескерткім келеді. Дәл қазір осындай мәселесі бар жандар

болса маған бірден шығып хабарласуына болады. Барлық әлеуметтік желіде тіркелгенмін, жазсын. Бір-екі күннің ішінде жауап беремін», – дейді ҰТО басшысы.

Осыдан бұрынғы жылдарда ҰБТ төңірегіндегі дауда кейбір мектеп басшылығының үлгерімі төмен балаларды автоматты түрде тестке жібермейтіні даулы мәселе ретінде көп көтерілетін. Аталмыш жобаны енгізушілер осы мәселенің алдын алудамыз деген пікірде. Енді кез келген бітіруші ҰБТ-ны өз қалауы бойынша тапсыруға мүмкіндігі бар. Бұрыныдай електен өтіп, тестке тек жақсы оқитындар ғана барады деген ұстаным өзгермек. Бірақ бұған психолог Әсия Жазылова келіспейді. «Мектептер үлгерімі төмен оқушыны 11 сыныпқа өте бере сынаққа қатыспауға үгіттейді. Соның салдарынан қанша жерден өзі тапсыруға жол

Облыстық білім басқармасының өкілі қазіргі таңда сабақты телеарна арқылы оқығанымен, тапсырмаларды қағаз түрінде тапсыратын өңір бойынша 7 мың оқушының бар екендігінен хабардар етті.

ҰТО-ның арнайы шешімімен онлайн тіркелу мерзімі ұзартылған бір топ бар. Олар шеттен оралған этникалық қазақтар. Елдегі төтенше жағдай және карантин уақытының болуы, сонымен қатар шекара қызметінің тоқтауы оларға құжат өткізуге кедергісін тигізген. Сол себепті, аталмыш мекеме қандастарға жеңілдік ретінде артық бір апта мұрсат берген.

ҰБТ-ға қатысатын балаларды қашықтықтан оқытуға байланысты төртінші тоқсан сабақтары тест сұрақтарында бола

болмайды, оның бәрін жімі тексерілуде. Ата-аналарға мүлде уайымдамаңыздар дегіміз келеді», – деді Дидар Смағұлов.

Бір қуанарлығы төтенше жағдай бітіруші түлектер үшін жаңа мүмкіндіктерді сыйлады. Мәселен, соңғы сынып оқушылары биыл кешенді аттестаттау емтихандарынан босатылды. Яғни, аттестатқа пәндер бойынша жылдық қорытынды бағалары қойылады.

Баса айта кететін мәселе, ҰБТ өткізу аралығы министрлік бекіткен уақыттан өзгеруі мүмкін.

Мұны елдегі індет жағдайы белгілейді. Өткен жылдарда тестілеу бас аяғы бір аптаның ішінде бітсе, биыл созылатын түрі бар. Себебі, пандемия байланысты 150 адамдық аудиторияға 50 не 70 адамды ғана отырғызу жоспарда.

Ал шалғай аудандарда мұндай мүмкіндік жоқ екенін ескерсек, бір аудиторияға он-он бес баладан ғана отырғызылады. Сәйкесінше, бұл тестілеу процесін ұзаққа созады. Ал, бұдан тест жауаптарының әлеуметтік желіде тарап кетуі де ғажап емес. Өткен жылдарда осындай дау тесттен кейін ұзаққа созылған. Онда тестке алғаш кіріп тапсырып шыққан түлектердің өзінен бір немесе бірнеше күн кейін тапсыратындарға қандай кітапшалардың, қандай сұрақтардың келгенін айту сынды фактілер жүз берген болатын.

Әлеуметтанушы Е. Бозжан ҰБТ-ға түбегейлі өзгеріс керек деп есептейді. Қазіргі қолданысқа еніп отырған жаңалықтар белгілі

деңгейде ғана пайдалы. Шын мәнінде мәселенің түйіні басқа жақта дейді.

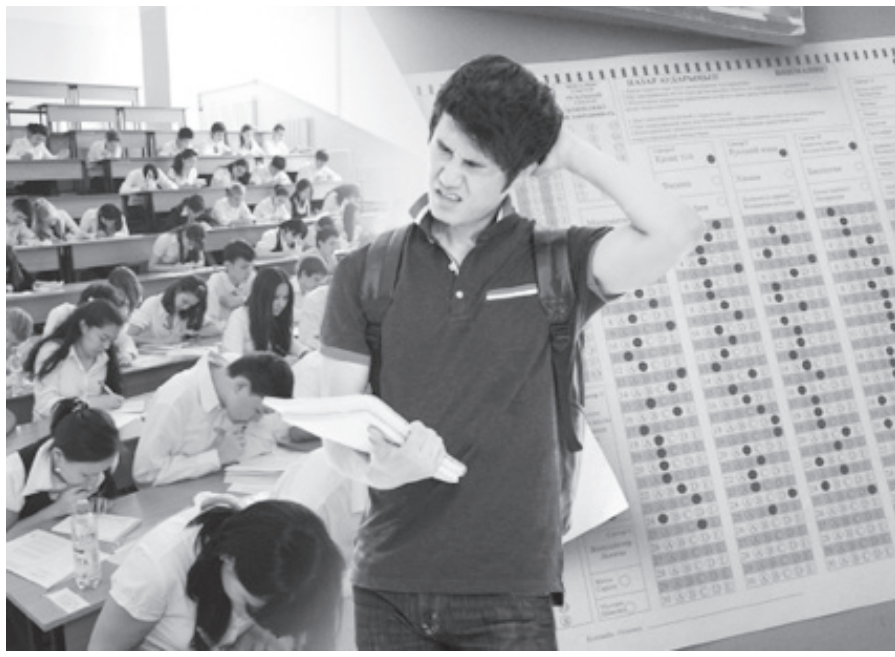
«Билікте отырған реформа жасағыштар ҰБТ ғана емес, Білім саласын басынан бастап өзгертулері тиіс. Саланың дауға айналуы жемқорлықтың кеселі. Соны түбегейлі жоғалту керек. Халықтың білім беру жүйесіне деген сенімін жоғарлатпай, ештеңе өзгермейді», – дейді әлеуметтанушы.

Жоғарыдағы мәселелер тек ҰБТ айналасындағы санаулы ғана дүниелер. Бұдан басқа да өзекті тақырыптар жеткілікті. Мысалы бір ғана тестілеуге калькулятор алып кіру-кірмеу мәселесінің өзі әлі басы ашық күйінде қалып отыр. Министрлік түлектердің жоғары инженерлік есептеу құралдарын енгізуі мүмкін деп бұған жол бермеуге тырысады. Ал оқушылар есеп шығару барысында калькуляторсыз көп уақытымыз зая кетеді деген уәж айтады.

Түлектердің тесттен кейін психологиялық дағдарысқа түсуі жылда қайталанатын үдеріс. Мектеп психологы ҰБТ-дан кейін де өмір бар екендігін, бір сынақтан сүрінудің еш сөкеттігі жоғын оқушыларға жете түсіндіруі керек. Оның үстіне биылғы тосын өзгерістер бала психологиясына айтарлықтай ықпал еткені даусыз.

P.S. Мақаланы жазуымызға ҰБТ-ға онлайн тіркелуде қиындық көрген бірнеше ата-ананың өтініші себеп болды. Алайда бұл істі зерттеп, зерделеу үстінде олардың барлығының тіркеуден өткенінен хабардар болдық. Сол себепті келтірген мысалдарды алып, ресми органдардың ақпаратын пайдалануды жөн көрдік. Егер қозғаған мәселе бойынша оқырмандар тарапынан нақты, дәлелді мысалдар болса, оны да жариялауға дайынбыз.

А.НАЗЫМ.

ашылса да, бала ұстаздарының айтқанын тыңдауға мәжбүр болады. Оның үстіне жылда, әсіресе, сынақ мерзімі жақындағанда жиі өзгертін реформалық шаралар оқушы жүйкесіне салмақ түсіреді. Салдарынан, балалар дұрыс тапсыра алмайды, не өз еркімен бас тартады».

Жылдамдығы 4G интернет тұрмақ телефон байланысының өзі әрең ұстайтын ауылдардың барлығы онлайн оқытамыз деп жыл басынан желпінген биліктің көңілін су сепкендей етті. Бұл жақын болашақта 5G интернетін қосамыз деп отырған Алматы облысына да қатысты. Газеттің өткен сандарында осы мәселеге арнайы тоқталған болатынбыз.

ма деген сауал алаңдатқан еді. Олардың пікірінше, төтенше жағдайға байланысты төртінші тоқсан сабақтарына дайындалу барысы былтырғыдай болған жоқ. Сол себепті соңғы тоқсан сабағына тыңғылықты дайындала алмаған. Бұған да аталмыш ведомствоның өкілі жауап берді.

«Нақтылап айтамын. Біз 11 сыныптың 4 тоқсанындағы тақырыптарды қарадық. Олардың барлығы - 9,10 сыныптарда, тіпті 7,8 сыныптарда өткен тақырыптарды қайталау ғана. Барлық пән бойынша солай. Сондықтан, төртінші тоқсанда жаңа тақырып жоқ, сөйкесінше сұрақтар да қиынға соқпайды. Оқу бағдарламасында жоқ сұрақ тестілеуде де

ХИКАЯТ

ЖАҒАДЫ

1928 жылдың қытымыр қысы да оқтын-оқтын ызғар боп есіп, өзінің келе жатқанын Қоғалы өңіріндегі елге білдіруді жөн санағандай. Таулар қыспағындағы бұл ойыста ол дегенің кейде еркетотай, ұшқалақ жас баланың тентектігіне де баса-тын. Қазан айының орта шенінде маужыраған алтын күз күндері тым жылымық көрініп, біраз уақыт алдаусыратып, кенет бір-ақ түнде белуардан қармен бүркеп салатын. Тек биыл ғана ондай мінезін іркіп ұстағандай. Қазан айы таусылуға шақ, ал табиғат-ананың оқтын-оқтын білінетін ызғары демесең, мұндағы онсыз да сергелдеңі бастан асатын тіршілікке қосымша ауыртпалық артпай тұр. Ашық аспанды жаймашуақ күндер жалғаса берді.

С ондай күндердің бірінде Құндақбай тағы бір мәрте Қытайдан бері шекара асқанда оны өзі тәріздес тапал бойлы, шымыр денелі бір шал күтіп алды. Құндақбай оған таңырқаған жоқ, бұл өзінің ескі сыралғы аға досы Құдайберген деген кісі. Қаңлының Жөнтеке тармағынан тарайтын алпысты алқымдаған қарт. Тек сол қарттықты мойындағысы жоқ дегірісіздігі, ұшқыр қимылға бейімділігі, әрі сөздерінің бірі екіншісін баса көктеп тез сөйлейтіндігі мұны одан әрмен Құндақбайға ұқсатып тұрушы еді. Көмірдей қаруытқан, қыл-қыбыры мол әжімді жүзі мен қос тілікке ұқсаған қысыңқы көздері ғана алабөтен. Мұның астында жүні жығыңқы байталы мен Құндақбайдың кексе күрең қасқасы бір-бірімен тұмсық түйістіргенде екеуі де ер үстінде ай-шайға қарамай бірден саудырай жөнелісті. Әсіресе, Құдайберген шал өз көмекейінде кептелген жайларды жентектеп, мергеннің алдын орап кетті:

— Құндақбайжан, сенің келеріңнен құлағдармын! Со-сын да жолдан тостым. Сен бұл жолы Қараңғысайға жасырына алмайсың! Ол жықпылға суық дегенің мықтап-ақ тұмсық тығыпты. Тіпті әр қарағай мен қайыңның тасасына бір-бір бөлшебек деп, сені матасақ осында матаймыз деп қойған қарулы солдаттарының өздері шеттерінен өкпе ауруына шалдығып қыңырайып, қирап жатқан көрінеді. Ол Қараңғысайды маңайлама! Мен саған сенімді бір үй тауып қойдым, бір орыстың үйі! Пәмиләсі Бахтияров! Су түбіндегі ақық тастай таза адам! Арқа сүйеріңе жарайды!

— Ау, ағасы, ол Бахтияровыңыз қазақ па, орыс па?

— Орыс! Орыс болғанда таза орыс!

— Ал, пәмиләсі неге қазақша?

— Ау, мерген інім! Бұл заманда орысың ба, қазағың ба, қайсысының тағдыр-талайы қалай құбылмайды? Бір заманда сондай бір соқтықпалы

кезеңде сондай айдар бұйырған екен. Оның жұмбағына бойламадым! Әйтеуір, жалтармасы жоқ, жасырынбағы жоқ, турашыл пенде!

Құндақбай бірауық өзін үркек сезім билегендей әрі туысқан, әрі аға досқа оскырая қарады. «Қазір қазақ қазақты ұстап беріп жатқан заман, мына Құдайберген де алжып, сондай бір дертті жұқтырғаннан сау ма» деген сауал тұла бойын осып өтті. Осы сауалды ауызша да қойып қалуға оқталып еді, бірақ батылы бармады. Шалдың көңілін әзірге жыққысы жоқ. Себебі, бұл Құдайбергеннің Қазақ ордасы мен Қытайды екі бөлген шекараның ұзына бойын ең жақсы зерделейтін адам ретінде аты шыққан. Осы Құндақбай талай ауылды Қытай асырғанда аса көп қолқабыс жасаған жанның өзі. Бұл Құдайберген де кезінде жел қуған қаңбақтай арғы бетте де, бергі бетте де тірлік кешіп, екі елдің ортасындағы сызық айналасын алақандағы жазудай жаттап үлгерген. Шекара асқандардың ұзын санына қарап, қайсысы қай бағдарда жылыстап, бой жасырып кете алады, міне соны ажыратуда алдына жан салмайтындығы бар. Бұған Құндақбайдың өз басы да куә. Сосын да бұл тәуекелге басты.

Бахтияров аталатын орыстың тұрағы Быжы өзенінің бойында екен. Ағаштан қиып жасалған үш бөлмелі ескі үйдің шығар аузы ашық дала жаққа қараған да, сырты тура Быжының жарлауыттау жағасына тәніп тұр. Сол жарлауытпен суға қарай құласаң ат құлағы көрінбейтін қалың жынысқа тап боласың. Бұл Үлкен Быжының осы Қоғалы аңғарын кесіп өтетін бөлігі көбіне жалаңаштау жазықпен ағады да, ара-тұра ғана осындай бұтатікенекті, қурайлы, батпақты ойыстар кездесуші еді. Үлкен Быжы Шаған тауын батыс жақтан жанамалай теріскейге, сонау Айнабұлақтағы Кіші Быжыға қосылуға бұрылыс жасағанда ғана қалың ағашты тоғайлар бір-бірімен дидарласқандай бас шұлғысып тұрады.

Бахтияров үйінің ауласы да едәуір жерге дейін жалаңаш, ал аздаған ашық-шашық қорақопсысы түстік бетте, ол да су жағасына, сондағы жарлауытқа тақау салынған. Бірақ ол тараптан тірі тышқанның да қыбыры білінбейді. Үй иесі орыс, сырғауылдай бойы бар, төс сүйегі шығыңқы, сақал-шашы жалбыраған, шүңірек көк көзді, бұл да егде адам, мына ескі тау-мыр Құдайберген арқылы бұл Құндақбайдың кім екеніне жақсы қанық. Төргі бөлмедегі ағаш столдың басына екі қонақты асығыс-үсігіс жайғастырып, алдарына жайпақ қалайы табаққа салынған екі-үш тұздалған қияр мен қабығымен пісірілген картоп қойды. «Өзгесіне ұяттымыз» дегенге ұқсас ишараны шүңірек көк көзінен жоғарыдағы жүндес

қабағы арқылы білдіргендей.

Ал үсті-басы қару-жараққа толы Құндақбай әлі де әлдебір секемді жеңе алмай отырғанға ұқсаған. «Мына екі қақбас мені ұстап бермес пе екен» дегендей. Үй иесі шал соны да сезді білем, екі қонақ дәм алып үлгерместен орыс-қазақ сөздерін араластырып:

— Сіз үшін бұл шаңырақтың астында қауіптенетін түк те жоқ! Қараңыз, мұнда мына жапсарлас екінші бөлмеде сыртқа суға қарай құлайтын екінші есік және бар! — деп орнынан атып тұрып солай беттеді.

— Е, әңгімені содан бастасаңшы! — деп Құдайберген шал жүзіне жеңіл күлкі жүгіртіп қосақтап қойды. Енді Құндақбай мен Құдайберген екеуі де көтеріліп орыстың соңынан сол жапсарлас бөлмеге бас сұқты. Расында әлдекімдер қаруларын шақылдатып, мына үйдің ауласында бой көрсетсе Құндақбай сынды іздеуде жүргендер осы екінші бөлмедегі есік арқылы арыдағы суға белшесінен батқан қалыңға күмп беруі оп-оңай. Мұндағы бұта-тікенекті, қурайлы жынысқа кім-кім де өзі түгіл, жетектеулі ат-матымен бой жасыра алады екен. Сақтық жағын көп ойлауға тәсілденген Құндақбай сыртта байлаулы кексе күрең қасқасын қазір-ақ сол жынысқа апарып, көзден тасада ұстасақ қайтеді деп өтінбекші еді, өзін тым сужүрек етуден жасқанғандай бөгелді.

Алғашқы түпкі төр бөлмеге кеп қайта жайғасқасын столдағы мардымсыз мәзір қонақтардың еріндеріне тиер-тиместен-ақ үй иесі басын шайқап сөзді әріден бастай жөнелді. Бұл ең алдымен мына атышулы «бандының» сеніміне кіруді мақсат тұтқандай әңгіме желісін соған бейімдегенге ұқсады:

— Менің әке-шешем осыдан алпыс жылдай бұрын сонау Ресейдегі Алтай өлкесінен осылай қоныс ауыстырған екен. Мұнда да бірден орнықпай, онда-мұнда табандары тайғанақтап, бәрін жентектей берсең тым ұзақ жыр, сізге оның қажеті де шамалы, әйтеуір ең соңында осы Қоғалы өңіріне қазық қағыпты. Алғашында біз тым жақсы тұрыппыз, әкем де, шешем де еңбектің адамдары еді, осындағы қазақтармен, татарлармен, дүңгендермен ауыз жаласып, алыс-беріс жасап, өзара ақыл-кеңестерін де аямай, тез-ақ әжептәуір шаруа құрыпты. Мен де соларға еліктеп, әке-шешем қалдырған шаруаны одан әрі дөңгелетіп-ақ әкеткенмін. Екі ұлым, бір қызым бар еді. Тек әлгі антатқыр Герман соғысы басталды да үлкен ұлым сонда кетіп хабар-ошарсыз жоғалды. Әуелгіде Верныйға оқу іздеп барған, сосын ұлты орыс болғасын бұрынғы патша өкіметінің жандаралда-

ры азғырды ма, өзі сұранды ма, ол жағы өзіме де бұлдыр. Әйтеуір одан күдер үзгеніме көп жыл. Екінші ұлым Қызыл әскер қатарына алынған. «Е, бір балам бөлшебектер санатында ғой. Енді менің мұртымды балта шаппайды» деп жайбарақаттандым. Сөйтсем қайдағы жайбарақаттық, жиырмасыншы жылы Анненковқа қарсы жорыққа мініс аттары керек деп, сен орыс нәсілдісің, дұрыс түсінуің шарт деп, екі бие, бір айғырым бар еді, ай-шайсыз есігімнің алдынан айдады да әкетті. Ол аздай іштеріндегі түлкі тұмсық біреуі ертесіне қайта соғып, бір сауын сиыр, бір өгізшемді тағы алдына салды. Әйелім екеуіміз жер сабалап қалдық. Ал қызымның жағдайы тіпті қиын көрінеді, ол да Верный жақтағы біреуге тұрмысқа шыққан, сөйтсем оның күйеуі Анненков, Колчак дегендердің шылауына ілініпті. Ол да қазір хабар-ошарсыз. Ал Қызыл әскер қатарына жазылған екінші ұлымнан қайыр күттім, егер ол тірі болса сол арқылы қызымның жағдайын білер ме екем деген үмітім шаладай жанатын. Енді ол үмітім де үзілді. Бәрі жым-жылас. Қазір мал ұстауға, мал басын көбейтуге ешкімнің ықыласы жоқ. Мына кәмпеске басталғанда екі шошқа, бір сиырым бар еді, сен «кулаксың» деп, оларды бас-көзге қаратпай орталыққа өткіздірді. Әйелім «әй, біздің бір баламыз Қызыл әскер қатарында, сендердің жақтастарың» деп аттан салды. Құлақтарына қыстырған жоқ! Ал әйелім осылай күйікке күйік жалғасқасын ба, денсаулығы сыр беріп, бақилық дүниеге кетті. Өстіп таза тақырланған жағдайым бар. Жалпы мынау Қызыл дегенің кешегі ақтан жаман деп, мына ескі тау-мыр Құдайберген шал сынды қазақтар күңкілге басқалы едәуір уақыт, сонда мына кедей-кепшіктер, негізі жарымағандар сол Қызыл өкіметтің сойылын соғып, неменесіне ала өкпесі шығып жүр, мен соны ғана түсінбеймін. Сол мәселеде көзімді ашар ма екен деп, Құндақбай Толендиевич, великий казахский воин, сізді күте-күте екі көзім төрт болды. Осы кездесуіміз үшін мына Құдайберген шалға айтар алғысымда шек жоқ!

Ұлты орыс, бірақ фамилиясы қазақша мына Бахтияровтың наласынан соң Құндақбай ауыр ойларға шомды. Оған жауап беруге асықпады. Үй иесі де оны жөн санағандай. Бұл соңғы кетісінде Құндақбай Қытай жерінде жиырма күндей байланып еді. Онда да тұнып тұрған жақсылық жоқ, Құндақбай сонда көшіп барған қазақтардың анау-мынау арыз-шағымдарының астында қалды. Қосы ауған қазақтарға Қытайда жәбір-жапа шеккізген өзге ұлт өкілдерінің жынын қалай қағуға болады? Сол сауалға жауап ретінде өзінің ой-

лап тапқаны мынау еді. Оншақты жарау атқа өз айналасындағы жігіттерден қол қимылына икемді, қайраттыларды іріктеп мінгізді де өзі бастап, Құлжа қаласындағы ең үлкен базарға келді. Ол заманғы Қытай базары дегенің ине шаншар жер жоқ, қаптаған сатушылар мен базаршылап қыдырғандардың бір-біріне иығы мен маңдайлары соқтығысып, саңлау тауып шығу қиямет-қайымға айналады. Ал сатуға шығарылған, көбісі қолдан жасалынған тұрмыстық бұйымдар, ыдыс-аяқтар мен киім-кешектер, әшекейлік жылтырауығы мол ұсақ дүниеліктер, дәрі-дәрмектер, ер-әбзелдер тау-тау боп үйіліп жатады. Кейбір заржақ сатушылардың, дүкеншілердің, олармен дауласқан қыдырымпаздардың қаңқуы құлақ жарады. Мұнда алушылардан гөрі жай қызық іздеп келушілер, әрине әлдеқайда көп.

Міне, сондай бас-аяғы жоқ қалың нөпірге Құндақбай бастаған жырынды топ тұтқиылдан тиді. Омыраулары астаудай жарау аттардың екпіні үй жығатындай еді. Ал ер үстіндегі Құндақбайдың даусы да, түрі де қызық. Бұл әлгі осы күз күндерінің бірінде Сатылы тауының етегінде қоныстанған жалайыр-орақты елінің бір шоғырын Қытай асырмақта киген патшалық орыс армиясы офицерінің формасын қайта үстіне жапсырыпты. Жылтырауық погоны бар әскери киім — китель, галифе шалбар, ұзын қонышты етік, бұл жолы түз тағысына тіпті жараса қоныпты. Жалпақ қайыс белдігінің жезден құйылған басы мұндағы көргенінен көз ақы алмай көңілі көншімейтін қытайлықтар, дүңгендер, ұйғырлар саудалаған барша бұйымдардан бағасын асырып әкетсе қайтерсің. Құндақбай жырындылары мінген сәйгүліктер тұяғының астында тапталған базаршылардың қиқуы көкті тітіренткен осындай шақта да әлдекімдер осы соңғы көріністі көз жанарларындағы табиғи фотоппленкаға түсіріп алғанға ұқсады. Әрі ондай құбылыстың басқа да дабыл, дақпырттың туын одан әрі шалқытып, мәңгілік есте қалатыны да заңды ғой.

Сосын да ма, Құндақбайдың өз басы солай шалынса оның нөкерлерінің қылығы әлдеқайда жарасы жеңілге ұқсады. Бұл қандай қылықтар? Ол нөкерлер өздері сайлап мінген сом тұяқтылар ер-тұрманының алды-артына қоржын-қаптарды мықтап-ақ асып-артып алыпты. Міне, сынсыған көпті қақ жарып жол салған Құндақбайдың ізімен жүріп, олар сол қоржын-қапшықтарға қол жетер жердегі базаршылардың мүліктерін іліп әкетіп, сүңгіте берген. Базардың бір шетінен екінші шетіне шыққанша бұлар ауыз-мұрындарына дейін толтыра

олжаға кенелді. Онысын жасыратын да түрлері жоқ. Қалай жасырсын, барынша кеңірдегің керген Құндақбай онсыз да ырду-дырдуы санап тауысқысыз дүниені басына көшіре ұрандап: "Көрдіндер ме, қазақтарға қылдай қиянат жасасаңдар бұдан да зорғыны төбелеріңнен түсіремін, ақыр заманды орнатамын" деген бағдарда қытайша, дүңгенше, ұйғырша, орысша сөздерді араластыра қаһар төкті-ау. Бұған қоса өзінің кім екенін де аспанның көбесін сөгердей етіп, ащы дауыспен жариялай қозғалды. "Я Құндақбай Төлендиевич, казахский богатырь, со мной шутки плохи! Кто будет издеваться над казахами-переселенцами тем не одобравать" тәрізділерді түйдек-түйдегімен тастады. Бірнеше тілдің басын шалып үлгерген Құндақбайға мұндағы қытайы ма, дүңгені ме, орысы ма, басқасы ма, бөрінің санасына сіңетіндей етіп таптап жеткізу аса қиын емес. Құндақбай туралы аңыз Құлжа төңірегінде бұған дейін де аз-кем қалыптаса бастаған, ал мына жолғысы қу даладағы қуаңшылық жылғы өрттей одан әрмен қаулады.

Міне, орыс Бахтияровтың жаңағы наласынан соң Құндақбай мойнын салбырата ағаш столдағы мардымсыз мәзірге шұқшия үңілді. Тұздалған екі-үш қияр мен қабығымен пісірілген картопта не сыр бар дегендей кәдімгідей-ақ ойлы қарасы мына екі қартқа айқын шалынды. Екі қарт қателескен жоқ еді, Құндақбайдың сол мәзірге ауған назары оның одан арғы қиялына өріс ашқаны анық. Жаңағы Құлжа базарындағы өзі ұйымдастырған шапқыншылықты ойша елестетіп, тез тиянақтады да мына орыс жырына қайта пейіл берді. Бұл өзі көп араласқасын жақсы біледі, орыстардың, әсіресе олардың ауқаттыларының, тіпті, қоңторғай тірлікті саналатын кедей-кепшіктерінің үйінде де қонақ келгенде дәм қызыл-жасылды түске бөленіп, үйіліп-төгіліп жатушы еді. Самогон, шарап, квас, компот дегендері өз алдына. Құндақбай місесінен асыра кезінде олардың қаншама мәрте ішіп-жеп, жағасы жайлауға кетіп еді? Ал бір кезде бай-кулак атанған, екі ұл, бір қыз өсірген мына Бахтияров өзі құдайдай күткен атышулы ноян келгенде ұсынған мәзірі мынау ғана бопты. Біле білгенге, көре білгенге бұл неге ой салмасын?!

Құндақбай орыс шалының бүгінгі, бұрынғы жағдайларының бір-бірінен алшақтығы үшін өзін күнәлі санады ма, бірауық жермен-жексен болғандай. Бір дәрмен, көмек дәмектендей, екінші қарт Құдайбергенге бұрылып еді мергеннің ішіндегі дағдарыс нілдей бұзылып, алай-түлей бұрқасынға айналды. Құдайберген шалдың жүндестеу, әжімді арық жүзі әлденеден айбаттанғандай да, ал қысыңқы көздері ажырайып, ішінде қарулы қызылдар жасырынған қос үңгірге ұқсағандай. Сөйтсе, бұл қазақ шалы мына Бахтияровтың сұрақтарына жауап алуға оның өзінен әрмен мүдделі екенін білдіргендей. Иә, мергеннің іші біраз нәрсені сезді-ақ. Бірақ Қоғалы өңірі кеше ғана осы Құндақбай баса-көктеген

Құлжаның базары емес қой. Тап қазір бұл сайыпқыран осы жерде қандай амал-әрекеттің туын желпілдете алады?

Құдайберген шал өзіне біршама алыс туыс, ел қаһарманы мергеннің тұсалған, мүдірген күйін дәл бағамдап өзі тілге келді:

— Батыр інім, атыңнан айналайын Құндақбайым, сен осы жолы Қытай елінде ұзақ маталдың ғой. Жаңылыспасам жиырма күндей шамасы. Ал мына (шмуц)Қоғалы аңғарында, басқасында да солай, заман дегенің қас-қағым сайын желкеміздегі онсыз да ауыр

шеккен сұрқы бар! Сен ақыл қосасың ба, жоқ, басқасын ба, әйтеуір жөн сілте!

Құндақбайдың бұл ділмәр шал жөніндегі түсінігі сәл кеңейе түскендей. Сірә, бұл кездесуді қонақжай орыс Бахтияров емес, осы Құдайбергеннің өзі ұйымдастырғанын шамалайды. Оның көмекейіндегі анық болжады. Көп ойланатын дәнеме жоқ, шынында бір айла табу керек! Ол үшін мына орыс үйінің төрт қабырғасы аздық етеді. Әрі осы екі көнеден алатын ақпар да аса тойындыра қоймайды. Бұл дереу Құдайберген шалды жасы үлкендігіне қарамай шұғыл жол

жүріп қайтуға жұмсады:

— Ақсақал! Көп түкірсе көл деген! Не қимылға да үлкен-кішінің неғұрлым мол қарасы бас қосып, бөтуаласса сара жол, саңылау сонда ашылады. Уақыт оздырмайық! Сыртта байлаулы дөнежін байталыңыз жүріске жарамды жануарға ұқсайды. Сіз тез осы қазір сол дөнежінмен Жаңалыққа, не Күркілдекке тартыңыз! Менің досым, әрі туысым Құлжатайды табыңыз. Мен қатаң тапсырды деңіз. Сол өңірде, әрі жолай ақылы телегей-теңіз естиярлардан кімдер бар, бәрін бүгін түннен қалдырмай тік көтеріп, осында жеткізсін! Әрі әлгі Шұңбай не күйде, қызылдардың қармағынан құтылды ма, жоқ па, өлі ме, тірі ме, соны да анықтаңыз. Қайталап айтамын ақылы тасығандарды ғана ертсін, Құлжатайдың ондайлыққа өресі жетеді. Тек байқаңыздар, сақтық, сақтық керек, қызыл арқаннан шұбалаң құйрық із тастап келмеңіздер! Өзіңіздің көмекейіңізде тағы не бар, бәрін осы шаңырақтың астында сол Құлжатай тобының төрт көзі түгелденгенде сарқарсыз! Ал әзірше осы!

Құдайберген шалдың өзінің де күткені осы ма, далаға атып шығып дөнежін байталға қарғып мініп, салып ұрып кетуіне көз ілеспеді. Алпысты алқымдаған көне көз, қолдаяққа тұрмайтын жас баладай-ақ! Ия, заманына қарай адамы деген. Ал үй иесі

Бахтияров бәрін түсінді, артық сөзбен Құндақбайдың басын шатпай, оны осы бөлмедегі ағаш төсекке жатқызып, жақсылап демалуына мұрсат берді. Сырттағы кексе күрең қасқасын үй тасасындағы Быжының қалың құрақты жағалауына апарып, отқа қойды.

Құндақбайдың бұл ұйқысы тым ұзаққа созылғандай. Құлжатай іріктеген ақыл қосарлар түн өтіп, таң құлан иектеніп атарда ғана Бахтияров үйінің ағаш еденін тасырлата табалдырық аттады. Тек араларында Құлжатай жоқ. Құндақбай аса сергек қалыпта тез түрегелді. Келгендерді осындай алақөбең шақта да жіті шолып, түстерін ажыратып үлгерді де, еш аман-саулықсыз:

— Құлжатай қайда? — деп, шарт етті. Бұл топта жас жігіт Жүнісбай Жәкіжан баласы да бар еді. Сол сайрап кеп берді:

— Мерген аға! Өзіңіз де "сақтықта қорлық жоқ" депсіз ғой. Бұл күндерде Құлжатай да қызыл өкіметтің назарына іліккен сыңайлы. Оны сіздің ең жақын дос туысыңыз, сауысқандай сақ оққағарыңыз ретінде атап, әлдекімдер бөлшебектерге сыбырлағанға да ұқсайды. Қазір сол Құлжатайдың алыстан да, жақыннан да ізін баққандар көп. Соның сорабымен өзіңізді, Құндақбай аға, қолға түсірмек тәрізді. Біздің басымызды құраған соң Құлжатайдың өзі айтты, "Сіздер бара беріңіздер, ал мен түн қараңғылығын жамылып, айналма жолмен бұқпантайлап, адам түгілі шайтанның өзін адастырардай бұралаңдарды артқа салып, сондарыңыздан жетермін, көп кешікпесін" деді.

— Ал Шұңбайдың халі нешік? Өлі ме, тірі ме? Тап қазір қайда?

— Шұңбай тап қазір Күркілдекте! Өз үйі, өлең төсегінде! Қара саннан оқ тиген оңай ма, жарасы асқынған соң, әрі ол білгенін тауысқан соң қызылдар далаға тастап кетіпті. Бір жолаушы қазақ оны атқа өңгеріп бала-шағасымен қауыштырыпты.

Бұл келгендер айналасы оншақты жан, орыс Бахтияровтың үйінің ағаш еденіне бәрі құлай-мұлай жайғасты. Таң жарығы әрең-әрең білініп, зорлана атып келе жатқандай. Үй иесі бұлардың да аттарын үй сыртына Быжы өзенінің қалыңына апарып жасыруға көмектесті. Құндақбай ең сүбелі өңгімені Құлжатайдың келуіне қаратқандай. Бірақ ол жуарақ панда дыбыс бере қоймады.

Бұл топта жас жігіт Жүнісбай Жәкіжан баласымен бірге мергеннің ежелгі достары Кенебай, Денебай, Шаңбат және Манасбай деген де бар еді. Әрі Құндақбай түстерін танығанымен аты-жөнін білмейтін төрт-бес қариялар да ілесе жетіпті. Тек солардың ішінде Аюшал атты жалайырақбұйымның бір ақсақалын ғана жақсы таниды. "Апырай, бізден қонысы жырақтағы бұл кәріні Құлжатай мынау түннің түнегінде қалай қосаққа қосып жүр" деп Құндақбай іштей таңырқады да.

— Жә, — деп бір кезде Құндақбай қарлығыңқы жуан

дауыспен бәрін өзіне қаратты. — Аузын бұған өгіздей болмайық. Құлжатай келгенше іске татыр ірілі-ұсақты өзге жаңалықтарды шет-пұшпақтайық! Ішке сыймайтын кімде не бар? Ортаға салыңдар!

Құндақбайдың осы ұсынысынан соң қонақтар бір-біріне алақ-жұлақ етті. Алғашында мерген оның мәнісін аңдамаған Байқаса бөрінің де іш дүниелерінде кептелген жаңалық дегендерің тар қауызда тебіскен құлын-тайдай өзара сыйыспай тұр екен. Құндақбай жыға танымаған төрт-бес қарияның бірі сыбызғыдай жіңішке дауысын әрең созып:

— Ел еркесі, ел серкесі, қара қазаққа қызыл-қаңлы жұрты сыйлаған ат басындай алтыным Құндақбай, қайсы бірін айтайын дегендей, қай жаңалыққа төбетің бар, жөнін нұсқашы! — деді. Сол ақ екен келген топ өз-өзінен даурықты да кетті. Алғашқы екі жаңалықты жеткізуге бәрі дерлік атсалысты. Ал Құдайберген шал енді ғана еңсесі көтерілгендей Құлжатайдың көмегімен өзі ертіп әкелген мына тосын топтың бұл мінезіне айызы қанғандай қарады.

Бұл даурықпадан Құндақбай ұққан алғашқы жаңалық мынау: әлгі Нұрбек байды көмпескелеген уәкіл бар емес пе, фамилиясы Балабеков, міне, сол Балабеков жайындағы оқиға тап қазір бүкіл Қоғалы өңірін тітіркеніп тұр екен. Мына жиылғандар Құндақбай Қытай аспақ түгілі одан әрі шығандаса да бұл оқиғадан хабардар шығар деп ойлаған. Сөйтсе олай емес, мерген екі құлағы таскерендей ол жайында ештеме естіп, білмепті де. Сол уәкіл Балабеков, қасында әлгі ауылнай Елдос бар, аз ғана топпен бір байшікешті көмпескелеуге барады. Сөйтсе ол байшікештің қора қопсысы, айналасы жылан жалағандай таза тақырланып қалыпты. «Малың қайда?» деп сұраса, байшікеш тілінің уыты бар неме екен «Менде сіз ойлағандай жер-көкке сыймайтын мал жоқ, ал аздаған қой-ешкі, тоқты-торым өзімнің де тақияма тар келмес деп, мынау Қотырқайдың арғы бетіндегі Шайтансай арқылы айдап, қар түскенше өз аяғымен жайылсын деп құмға апарып тастадым, енді қайтейін, көмпескеге ілінгендердің халін көрдік қой, қазірдің өзінде ішектері шұрқырап, бала-шағалары ұлардай шулап жатыр, маған да тілегендеріңіз сол ма?» деп қасқа жауап беріпті. Уәкіл Балабеков бұл шақта әбден араны ашылып, көзі қарауытып, оны мұныны аңдамайтын халге жеткен екен, мынау тіл мен жағына сүйенген байшікешке жер-дүниені көшіре ақырып, сөзді қысқа қайырып, «қане, сол малыңа ертіп бар бізді!» дейді. Байшікеш өзінің бес-алты кедей-кепшігімен бірге уәкіл Балабеков пен Елдос ауылнайды қарауылға алып, аталмыш Шайтансай арқылы біраз жол жүріп, сексеуілден басқа дымы жоқ құмға апарып, сонда ол уәкілдің денесін отқа өртеп жіберіпті. Ал ендеше!..

Ұзақбай ДОСПАНБЕТОВ

Жалғасы келесі санда.

МОЛОДОЕ ПОКОЛЕНИЕ

– Здравствуй Елдар! Для начала расскажи, пожалуйста, про то как спорт ворвался в твою жизнь.

– Скорее я сам пришёл в спорт, и довольно неожиданным образом для себя. В детстве я не особо задумывался об этом, потому что был на тот момент еще ребёнком. Пока однажды, случайно не узнал о дзюдо – это была "любовь с первого взгляда", я сразу же заинтересовался. Так родители записали меня на секцию, и в период с 1 по 2 класс я стал активно тренироваться, участвовать в соревнованиях. Однако, на тот момент, в моём родном городе – Учарале, секция неожиданно закрылась. И я забыл про спорт. И только, когда переехал в Талдыкорган, с 2012 года, моя история возобновилась. На сегодня, я непрерывно занимаюсь уже более 8 лет.

– А какова общая история дзюдо: насколько развит этот вид спорта в Казахстане. Есть ли поддержка молодых спортсменов?

– По сравнению с прошлым, сейчас дзюдо достаточно распространённый вид спорта в нашей стране. С каждым годом дзюдоисты всё больше добиваются успеха на мировой арене. Мы сейчас выступаем достаточно на высоком уровне, заявили о себе. Тому подтверждение наши соотечественники, такие как – Жансай Смагулов, Елдос Сметов и другие. Всё это благодаря системе государственной социальной поддержки, а также неравнодушных людей извне.

Нам всячески помогают и создают

Не зря мы говорим, что наше будущее в руках молодого поколения... Потому так важно, чтобы оно развивалось и приносило свои плоды.
Сегодня речь пойдёт об юном спортсмене 19-ти лет, серебряном призёре Республики Казахстан по самбо, бронзовом призёре Республики Казахстан по дзюдо, а также победителе национальных турниров – Муратханове Елдаре Нұржановиче.

условия для занятий спортом. Это – экипировка, выплачиваемая стипендия, командировочные: оплачиваемое проживание, дорога, питание. Все это очень облегчает жизнь спортсмену, тебе лишь остаётся тренироваться, завоевывать медали, защищая честь родины, принося победу!

– Говоришь, остаётся лишь

тренироваться... А вот многое ли зависит от тренера?! Какова его роль в жизни спортсмена?

– С тренерской стороны, на 90% многое зависит от него. Одног рвения, самоотдачи в спорте не достаточно. Нужен ещё человек, который будет обучать и подбадривать. Человек, который знает, как и что для тебя

нужно, подсказывает, составляет схему тренировок. Человек, у которого есть большой багаж знаний и отличный опыт. Который также, даёт тебе советы, тренирует не только тело, но и дух. Кроме того, тренер – это своего рода и менеджер, и спонсор. Одним словом тот, кто создаёт все условия для спортсмена.

Мне в этом плане очень повезло. У меня просто потрясающие, чуткие тренера. Я им очень благодарен. Найманханов Рихман Мырзабекулы, Кудайбергенов Саят Жомартулы, Имангалиев Ерлан – это люди благодаря которым я достиг всего того, что сейчас имею. Я счастлив, что именно они – мои тренера. Считаю, что на таких неравнодушных профессионалов своего дела и держится спорт!

– Ты сам, планируешь ли в будущем связать жизнь с тренерской карьерой?

– Да. Спорт моя цель по жизни. И в конце карьеры я задумываюсь о том, чтобы стать тренером.

– В конце карьеры – это когда?

– К годам 30 примерно. Просто после 25-ти тело уже не предоставляет возможности соревноваться на том уровне, что и раньше. Хотя после рубежа тридцати, можно попытаться счастье во взрослом дзюдо для «ветеранов».

– У тебя есть это в будущих планах? Поделись с читателями!

– У меня в планах, пока позволяет возраст выступить и одержать победу на Казахстанском чемпионате, на чемпионате Азии и Мира. Из года в год, не теряя надежды, я стараюсь достичь поставленных задач. Думаю, у меня получится добиться своих целей. А дальше посмотрим, ещё не задумывался.

– Чтобы достичь таких высоких целей, как твои, нужно же чем то жертвовать... Какова твоя жертва?

– Безвозвратное время – это моя жертва. Потому что, в основном

большая часть моей жизни идёт по расписанию, заранее составленному графику.

– По графику – это как?

– У спортсменов есть особенный режим, и его нужно всегда соблюдать. Мы тренируемся исходя из поставленных задач, то есть к примеру, сейчас я соревнуюсь в весе 73 кг. И я постоянно должен держать свой вес: ни больше, ни меньше. Для этого я тренируюсь несколько раз в неделю, промежутками отдыхаю. Здесь огромную роль играет питание. Без него никуда, чтобы сохранять форму – нужно правильно питаться.

– С какими трудностями тебе пришлось столкнуться на соревнованиях? Что тебе больше всего запомнилось?

– В душе у меня остался один осадок... Это были соревнования, проводившиеся в городе Актау. На взвешивании перед выступлением у меня обнаружился перевес... в 50 грамм. И из-за этого, меня не допустили. Было очень обидно и стыдно, что тогда подвёл тренеров.

– Так а что же нужно для победы в соревнованиях?

– У каждого спортсмена свой взгляд на это. Но из моей истории я выучил урок: путь к победе состоит из 70% соблюдения режима – это очень важно. Ведь если б я в точности тогда соблюдал все правила, то возможно смог бы поучаствовать в соревнованиях. И еще не мало важный фактор – это 20% сила воли и 10% целеустремлённости. Несомненно это должно присутствовать.

– Что насчёт травм?

– Травмы есть везде. Даже если ты готовишь, одна неосторожность может стоить тебе раны: раз, и ты порезал

моменты, когда я пользуюсь приёмами вне спорта. Но вреда никогда никому не причинял. Дзюдо – дало мне возможность защищаться.

– В основном спортсмены гоняся за спортивной карьерой забывают про семью. А что для тебя важнее всего, если б стоял выбор: профессиональная карьера спортсмена или семья?

– Конечно, семья! Зачем мне престижные титулы, если рядом нет родных? Если я при этом одинок...

– Расскажи про самое теплое воспоминание в твоей жизни?

– Первое – это поступление в спорт школу, данное событие сыграло важную роль в моей жизни. Второе – это встреча моей любимой девушки – Амины (улыбается), она – подарок самой судьбы.

– Если б у тебя был шанс, чтобы ты изменил в жизни?

– Абсолютно НИ-ЧЕ-ГО. Я б оставил всё как есть. Я всем доволен в своей жизни.

– А если бы у тебя было неограниченное свободное время и никаких финансовых ограничений, чем бы ты занялся? Есть стремления или мечты, которые хочется осуществить?

– Да, у меня есть мечта. И когда придёт время, и будет возможность, я хочу осуществить её: построить спорт школы, спорт интернаты в глубинках нашей страны. Тем самым, я хочу сделать все условия для юных ребят. Протянуть руку помощи детям из малообеспеченных, неполноценных семей, детских домов. По личному опыту знаю, многие хотели б иметь такой шанс. Ведь каждый заслуживает попытать своё счастье.

– Кто твой кумир?

палец. Потому, я считаю везде нужно трезво оценивать свои возможности. Например, во время тренировок, нельзя выбирать себе спарринг-партнёров, больше собственного веса. Потому что это может привести к нечаянным, но неприятным последствиям – такие, как травмы. А это очень долгая история: особенно обидно, когда случается перед соревнованиями. Приходится пока не восстановившись, отказываться от участия. Есть многие ребята, которые так, не смогли попасть на чемпионат республики или даже мира... Поэтому всегда нужно следить за собой и соблюдать безопасность.

– Насчёт безопасности... Расскажи, бывали ли у тебя негативные моменты: приходилось ли применять дзюдо в обычной жизни? На улице?

– Не скрою, были. Понимаете, это как то же самое – уметь готовить. Ты же не можешь разучиться по собственному желанию. Так и с дзюдо, непосредственно чтобы не случилось, рефлексy остаются. И бывают такие

– Сёхэй Оно, японский дзюдоист. Он чемпион Олимпийских игр, пятикратный чемпион мира. Человек, на которого я равняюсь. Он меня мотивирует не опускать руки, и во что бы то ни стало добиваться намеченного.

– Главные качества в человеке, которые важны для тебя?

– Взаимоуважение.

– Что можешь пожелать другим спортсменам?

– Сейчас, глобально распространяется интернет-зависимость. Я б всем советовал, абстрагироваться от этого, и лучше заняться спортом! Ведь спорт – это здоровье. А спортсменам желаю не унывать поражениям, а закаляться, и идти только вперёд!

– Спасибо за то, что поделился!

В свою очередь хотим пожелать удачи! И как ты сказал: идти только вперёд!

Бейсенбі - Четверг, 21 мамыр

ҚАЗАҚСТАН

КТК

06.00, 02.30 Әнұран
06.05 «Qyzyq eken...»
06.50 «Құрбылар» Мультхикая
07.20, 14.00, 20.00, 00.00 AQPAPAT
08.00 «TANSHOLPAN»
10.00, 18.00 Т/х «Шексіз сезім»
12.00, 01.35 «АУЫЛДАСТАР»
12.30 «Көкжалдар». Көркем фильм
14.10, 21.30 Т/с «Көсем»
15.00 «NIET»
16.00 «Концерт»
17.40, 02.00 Т/х «Ораза қабыл болсын!». Сұхбат. Тікелей эфир
20.50, 00.45 «Ашық алаң» ток-шоуы
22.30 «Сын сағат». Көркем фильм

ХАБАР

06.00, 02.00 ҚР Әнұраны
06.00 Қорытынды жаңалықтар.
07.30, 01.00 Т/х «ПӨЛЕНШЕЕВТЕР»
08.10, 16.20 Премьера!
«Discovery: как устроена вселенная».
09.00, 18.00 «Отчий берег». Сериал
11.00 «Вкусное утро»
11.30, 00.10 Т/х «Қарлығаш ұя салғанда-2»
12.15, 21.40 «Листопад». Сериал
14.00 Сериал «Большая маленькая ложь»
17.10, 23.20 «Жестокий Стамбул». Сериал
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.50 «Как боролись с эпидемиями в Казахстане»
21.00 Итоги дня

АСТАНА

06.00, 03.20 «Ән мен әзіл»
06.30 «Күлдірген»
07.00 «Бәрі жақсы» телехикаясы
08.00, 13.20 М/ф «Маша и медведь»
10.00, 22.00 Т/х «Кулфи»
11.20, 21.00 Т/с «Сүлеймен сұлтан»
12.20, 02.10 «KazNet» ғаламторға шоуы
12.50 М/ф «Буба»
15.30 Т/х «Қарлығаш күзет агенттігі»
16.00 «АЙТАРЫМ БАР»
16.50 «Отбасы»
17.25 «Үздік әзілдер»
18.10 «1001 түн» түрік телехикаясы
20.00,00.55 ASTANA TIMES
23.10 «Бір болайық» үнді телехикаясы
23.55 «Қош келдіңіз» отандық телехикая
01.45 «Әзілстан» жасырын камера
02.35 «Біреудің есебінен» деректі драма

ЕВРАЗИЯ

06.00, 02.45 Т/х «Өгей жүрек»
06.45 «Той заказ»
07.15, 18.00 «Басты Жаңалықтар»
08.00 «Доброе утро»
11.00 Х/ф «И все-таки я люблю...». Многосерийный фильм
12.00 «QOSLIKE» бағдарламасы.
15.50 «Бумеранг». Многосерийный фильм
16.45 «Пусть говорят»
18.45, 02.45 «Басты прайм»
20.00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20.45, 22.50 «Великолепная пятка». Многосерийный фильм
22.00, 02.00 «П@УТИНА»
01.25 «ВЕЧЕРНИЙ УРГАНТ»

Жұма - Пятница, 22 мамыр

ҚАЗАҚСТАН

ЖЕТИСУ

06.05 «Qyzyq eken...»
06.50 «Құрбылар» Мультхикая
07.20, 14.00, 20.00, 00.00 AQPAPAT
08.00 «TANSHOLPAN»
10.00, 18.00 Т/х «Шексіз сезім»
11.50 «Иман әзегі»
12.20,22.20 К/ф «Сын сағат».
14.10, 21.30 Т/с «Көсем»
15.00 «NIET»
16.00 «Концерт»
17.30, 01.50 Т/х «Ораза қабыл болсын!». Сұхбат. Тікелей эфир
20.40, 01.00 «Ашық алаң» ток-шоуы
23.50 «Парасат майданы»

ХАБАР

06.00 Қорытынды жаңалықтар.
07.30, 01.00 Т/х «ПӨЛЕНШЕЕВТЕР»
08.10, 16.20 Премьера!
«Discovery: как устроена вселенная».
09.00, 18.00 «Отчий берег». Сериал
11.00 «Вкусное утро»
11.30, 00.10 Т/х «Қарлығаш ұя салғанда-2»
12.15, 21.40 Т/с «Листопад». Сериал
14.00 Сериал «Большая маленькая ложь»
16.20 «Қоғамдық талқылау»
17.10, 23.20 «Жестокий Стамбул». Сериал
18.00 «Удачная сделка»
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.50 «Новый курс»
21.00 Итоги дня

АСТАНА

06.00, 03.20 «Ән мен әзіл»
06.30 «Күлдірген»
07.00 Т/х «Бәрі жақсы»
08.00, 13.20 М/ф «Маша и медведь»
10.00, 22.00 Т/х «Кулфи»
11.20, 21.00 Т/с «Сүлеймен сұлтан»
12.20, 02.10 «KazNet»
12.50 М/ф «Буба»
14.00 Сериал «След»
15.30 Т/х «Қарлығаш күзет агенттігі»
16.00 «АЙТАРЫМ БАР»
16.50 «Отбасы»
17.25 «Үздік әзілдер»
18.10 «1001 түн» түрік телехикаясы
20.00,00.55 ASTANA TIMES
23.10 «Бір болайық» Т/х
23.55 Т/х «Қош келдіңіз»
01.45 «Әзілстан»
02.35 «Біреудің есебінен» деректі драма

7 КАНАЛ

06.00 «Қыздар арасында»
06.50,05.15 «Гу-гулет»
08.00,22.00, 03.45 Т/х «Элиф»
09.00, 17.40 Т/с «Анна-детективъ»
10.00 «Смеяться разрешается»
12.00, 18.30 Сериал «Куба»
13.00 Х/ф «Бандитки»
14.00 Скetchком «Q-елі»
15.15, 01.00 «Salem show»
15.40 Сериал «Побег из аула»
16.10 Сериал «Бесонница»
16.50 Т/с «Партия для чемпи-онки»
20.15 «Зың-зың Күлпәш»
21.00 Т/х «Ата-ана. Бала-шаға»
23.00 Х/ф «Молчание ягнят»
01.40 «Саяхаттандырылмағандықтарыңыздан»
02.00 Т/х «Жүрек сыры»
03.00 «Айнаонлайн»
04.30 «Жеңіп көр»

Сенбі - Суббота, 23 мамыр

ҚАЗАҚСТАН

ЖЕТИСУ

06.05 «Qyzyq eken...»
06.50 «Сәлем, Қазақстан!»
08.20 AQPAPAT
09.00 «Құрбылар» Мультхикая
10.00, 18.00 Т/х «Шексіз сезім»
12.00 «NUR TILEY»
12.35 Концерт
14.00, 21.30 Т/с «Көсем»
14.50, 22.20 «Сын сағат-2»
16.30 «Azil alemi»
17.30, 01.40 Т/х «Ораза қабыл болсын!». Сұхбат. Тікелей эфир
20.00, 01.00 «» ток-шоуы
20.40 Айтыс
00.00 «Jaidarman»

ХАБАР

06.00 «Тамаша»
07.10 Концерт «Сырнаймен егіз сырлы өнім»
09.10 Кино. «ЗАГАДАЙ ЖЕЛАНИЕ»
11.00 Премьера! «Удачная сделка»
13.00 «Жұлдызды Жекпе-Жек»
2 –ші маусымның үздіктері
14.45 Сериал «Война И Мир»
17.35 Кино. «КЕЛИНКА ТОЖЕ ЧЕЛОВЕК»
19.20 Кино. «КЕЛИНКА ТОЖЕ ЧЕЛОВЕК-2»
21.00 Ақпарат арнасы «7 күн»
21.30 Мегахит. «НА ГРАНИ»
23.15 Х/ф «Проявление»
00.25 «Төрлетіңіз»
01.30 «Көрімдік»

АСТАНА

06.00, 03.15 «Ән мен әзіл»
06.30, 02.45 «Әзілстан»
07.00 «Үздік әзілдер»
08.00, 13.50 М/ф «Маша и медведь»
10.00, 22.00 Т/х «Кулфи»
11.20, 21.00 Т/с «Сүлеймен сұлтан»
12.20 «Қош келдіңіз!» отандық телехикая
13.20 М/ф «Буба»
14.30 Кино. «КЕЛИНКА ТОЖЕ ЧЕЛОВЕК-2»
16.30 «Жұлдыздар айтысы»
18.10 «1001 түн» телехикаясы
20.00 «Үздік әндер»
23.10 «Алдараспан»
02.00 Той жыры
02.25 «KazNet»

ЕВРАЗИЯ

06.00, 03.30 Т/х «Қарлығаш ұя салғанда»
06.45 «Тамаша CITY» бағдарламасы
07.35 «Той заказ»
08.05 «Басты Жаңалықтар»
08.45 «Ұшқалақ» бағдарламасы
09.00 «От печали до радости». Многосерийный фильм
12.30 «Фабрика грез»
12.50 «Жена с того света». Многосерийный фильм
16.20 «Лучше всех!»
18.00 «Сенбілік жаңалықтар»
18.35 Шоу «Дастархан»
20.00 «ГЛАВНАЯ ТЕМА»
20.30 Сенат ONLINE
20.55, 23.00 Т/с «Одна на двоих».
22.00, 02.00 «П@УТИНА»
00.15 Кино «Терминатор 3: восстановление машин»

КТК

07.05, 02.30-04.10 «Сен үшін жаралғандаймын» көркем фильм
08.50 Т/х «Үлкен үй-»

Жексенбі - Воскресенье, 24 мамыр

ҚАЗАҚСТАН

ЖЕТИСУ

06.00,02.50 Әнұран
06.05 «Қызық екен»
06.40 «Сәлем,Қазақстан!»
07.30 «Құрбылар» М/х
08.30 «Менің атым Қожа»
10.00, 18.00 Т/х «Шексіз сезім»
12.00 Мультфилм «Қанат қақ»
13.30 Мультфильм
14.00, 21.30 Т/с «Көсем»
14.50 К/ф «Сын сағат-3»
16.30 Әзіл әлемі
17.30, 01.50 «ОРАЗА ҚАБЫЛ БОЛСЫН»
20.00, 00.00 АПТА
20.50 «Covid-19: Карантин» арнайы жоба
23.30 КТА
00.50 «Ауылдастар»
01.20 «Нұр Тілеу» сұхбат

ХАБАР

06.00, 02.00 ҚР Әнұран
06.00 «7 КҮН»

Жұма - Пятница, 22 мамыр

ҚАЗАҚСТАН

ЖЕТИСУ

06.05 «Qyzyq eken...»
06.50 «Құрбылар» Мультхикая
07.20, 14.00, 20.00, 00.00 AQPAPAT
08.00 «TANSHOLPAN»
10.00, 18.00 Т/х «Шексіз сезім»
11.50 «Иман әзегі»
12.20,22.20 К/ф «Сын сағат».
14.10, 21.30 Т/с «Көсем»
15.00 «NIET»
16.00 «Концерт»
17.30, 01.50 Т/х «Ораза қабыл болсын!». Сұхбат. Тікелей эфир
20.40, 01.00 «Ашық алаң» ток-шоуы
23.50 «Парасат майданы»

ХАБАР

06.00 Т/х «Қарлығаш ұя салғанда»
06.45, 03.45 «Тамаша Сити»
07.35 «Той заказ»
08.00 «Сенбілік жаңалықтар»
08.35 «Ұшқалақ» бағдарламасы
08.45 «Воскресные беседы»
09.00 «Солнечное затмение»
12.30 «Одна надвоих»
16.00 «Сердце женщины»
18.00 БАСТЫ БАҒДАРЛАМА
18.35, 02.45 Дастархан
20.00 «Аналитика»
20.55, 23.00 «Я буду жить»
22.00, 02.00 «П@УТИНА+»
00.15 ЛЮБОВЬ УСПЕНСКАЯ. ЮБИЛЕЙНЫЙ КОНЦЕРТ

7 КАНАЛ

06.00 «Қыздар арасында»
06.50,05.15 «Гу-гулет»
08.00,22.00, 03.45 Т/х «Элиф»
09.00, 17.40 Т/с «Анна-детективъ»
10.00 «Смеяться разрешается»
12.00, 18.30 Сериал «Куба»
13.00 Х/ф «Бандитки»
14.00 Скetchком «Q-елі»
15.15, 01.00 «Salem show»
15.40 Сериал «Побег из аула»
16.10 Сериал «Бесонница»
16.50 Т/с «Партия для чемпи-онки»
20.15 «Зың-зың Күлпәш»
21.00 Т/х «Ата-ана. Бала-шаға»
23.00 Х/ф «Молчание ягнят»
01.40 «Саяхаттандырылмағандықтарыңыздан»
02.00 Т/х «Жүрек сыры»
03.00 «Айнаонлайн»
04.30 «Жеңіп көр»

Сенбі - Суббота, 23 мамыр

ҚАЗАҚСТАН

ЖЕТИСУ

06.05 «Qyzyq eken...»
06.50 «Сәлем, Қазақстан!»
08.20 AQPAPAT
09.00 «Құрбылар» Мультхикая
10.00, 18.00 Т/х «Шексіз сезім»
12.00 «NUR TILEY»
12.35 Концерт
14.00, 21.30 Т/с «Көсем»
14.50, 22.20 «Сын сағат-2»
16.30 «Azil alemi»
17.30, 01.40 Т/х «Ораза қабыл болсын!». Сұхбат. Тікелей эфир
20.00, 01.00 «» ток-шоуы
20.40 Айтыс
00.00 «Jaidarman»

ХАБАР

06.00, 03.00 «Әзіл студио»
07.30, 04.30 Ризамын
08.30 Бауыржан-шоу
10.00 Готовим с Адель
10.30 Whats Up?
11.35 Х/ф «Джунгли»

АСТАНА

06.00, 03.15 «Ән мен әзіл»
06.30, 02.45 «Әзілстан»
07.00 «Үздік әзілдер»
08.00, 13.50 М/ф «Маша и медведь»
10.00, 22.00 Т/х «Кулфи»
11.20, 21.00 Т/с «Сүлеймен сұлтан»
12.20 «Қош келдіңіз!» отандық телехикая
13.20 М/ф «Буба»
14.30 Кино. «КЕЛИНКА ТОЖЕ ЧЕЛОВЕК-2»
16.30 «Жұлдыздар айтысы»
18.10 «1001 түн» телехикаясы
20.00 «Үздік әндер»
23.10 «Алдараспан»
02.00 Той жыры
02.25 «KazNet»

ЕВРАЗИЯ

06.00, 03.30 Т/х «Қарлығаш ұя салғанда»
06.45 «Тамаша CITY» бағдарламасы
07.35 «Той заказ»
08.05 «Басты Жаңалықтар»
08.45 «Ұшқалақ» бағдарламасы
09.00 «От печали до радости». Многосерийный фильм
12.30 «Фабрика грез»
12.50 «Жена с того света». Многосерийный фильм
16.20 «Лучше всех!»
18.00 «Сенбілік жаңалықтар»
18.35 Шоу «Дастархан»
20.00 «ГЛАВНАЯ ТЕМА»
20.30 Сенат ONLINE
20.55, 23.00 Т/с «Одна на двоих».
22.00, 02.00 «П@УТИНА»
00.15 Кино «Терминатор 3: восстановление машин»

КТК

07.05, 02.30-04.10 «Сен үшін жаралғандаймын» көркем фильм
08.50 Т/х «Үлкен үй-»

09.40 «Подозрение» детектив-ная драма
13.20 «Счастье по договору» мелодрама
17.00 «Заблудившийся». Казах-станское кино!
19.00 «Шәмші әндерінің кеші» ән-шашу
21.00 «Большие новости». Новый сезон!
22.00 «Крылья пегаса» мело-драма
01.20 «Спасите нашу семья»

07.30 «Таңжарық»
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Желі KZ»
10.30 «Бағбан»
11.00 «Болмыс» ток-шоуы
12.00 «Балдәурен»
12.40 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы»
13.00 «Шашу»
14.00 Д/ф «Батысқа қарай аққан өзен»
15.00 «Әсем әуен»
16.30 Д/ф «Кең ауқымда»
17.00 Жаңалықтар
17.20 Новости
17.35 «Сильные духом»
17.50 «Оразадағы отыз жақсылық» /сыйса/
18.00 «Ән тыңдайық»
18.30 «Абай-175»
18.50 «Оразадағы отыз жақсылық»
19.00 «Нет–лайк»
19.30 «Жүрек сөзі»
20.00 «Ауылдағы ағайын»
20.30 Жаңалықтар
21.00 «Гибрат»
21.30 Новости
22.00 «Ән тыңдайық» /онлайн-концерт/
22.30 Д/ф «Өркениет ғажайыптары»
23.00 Жаңалықтар
23.30 Новости

06.00, 02.05 Әзіл студио
07.00, 03.30 «Ризамын»
08.00 Бауыржан-шоу
09.00 «Готовим с Адель»
09.30 «Битва экстрасенсов»
11.50 «Әзілдер жинағы»
12.30 «Не хабар?»
13.00 «Whats Up?»
14.00 Х/ф «Джунгли»
15.40 Кино. «Власть огня»
17.45 Х/ф «Викинг»
20.30 Х/ф «Валериан и город тысячи планет»
23.10 Концерт «Тамаша Тарту»
04.30 Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері

06.00 «Қыздар арасында»
06.50 «Куырдақ»
07.30, 17.10, 05.10 «Гу-гулет»
08.00, 03.00 «Айнаонлайн»
09.00 «О здоровье: понарошку и всерьез»
09.30 М/с «Фиксики»
10.00 «Субботний вечер»
12.00 Х/ф «Служебный роман. Наше время»
13.45 «KZландия»
14.50 Сериал «Побег из аула. Операция махаббат»
17.45 Т/х «Ата-ана. Бала-шаға»
21.00 Х/ф «Начни сначала»
22.50 Х/ф «Похищение»
00.30 «Salem show»
01.30 «Саяхаттандырылмағандықтарыңыздан»
02.00, 04.00 Скetchком «Q-елі»
04.30 «Жеңіп көр»

13.15 Х/ф «Викинг»
16.00 Х/ф «Валериан и город тысячи планет»
18.45 Х/ф «План побега»
21.00 «Битва экстрасенсов»
23.25 Х/ф Кудалар
01.05 Алдараспан, Нысана, Шан-шар әзілдері

06.00 Қыздар арасында
06.50 «Куырдақ»
07.30, 05.10 «Гу-гулет»
08.00, 03.00 Айнаонлайн»
09.00 «О здоровье: понарошку и всерьез»
09.30 М/с Фиксики
10.00 «Партия для чемпионки»
13.30 Юморина
16.00 «Зың-зың Күлпәш»
19.00 Концерт «Шап-Шаншар»
21.00 Х/ф Крастоки в бегах
22.40 Х/ф Багровая мята
00.30 «Salem show»
01.30 Саяхаттандырылмағандықта рыңыздан»
02.00, 04.00 Q-елі
04.30 «Жеңіп көр»

МАМАН МІНБЕРІ

АУЫЗДЫҚТАЛМАҒАН АРАМШӨП

Арамшөптердің биологиялық алуан түрлілігіне қарамастан мәдени дақылдарды зақымдауы, өмір сүру формасы мен таралу ерекшеліктері ұқсас болып келеді. Бәрінде бір мақсат, бір мүдде. Қандай жағдай болмасын қоршаған ортаға бейімделу арқылы мәдени дақылдар егістігінде емін-еркін сауық-сайран құрып, өз билігін мәдени дақылдарға жүргізбей қоймайды. Соның ішінде атын атап түсін түстейтін, ерекше назар аударарлық, қазіргі таңда күллі шаруа иелерінің негізгі бас ауруына айналған – жатаған у кекіре (горчак ползучий).

Жатаған у кекіре Қазақстанның барлық аумағында таралған. Көп жылдық атпа тамырлы арамшөптерге, күрделі гүлділер тұқымдасына жатады. Биіктігі 20-70 см шамасында. У кекіренің тамыр жүйесі күшті дамыған күрделі болып келеді. Оның негізгі тік және одан өсетін жанама тамырлары болады. Тік тамырлары 10 м тереңдікке дейін бойлайды. Сондықтан құрғақшылыққа өте төзімді келеді. Тұқымдарымен және атпа тамырларымен көбейеді. Тұқыммен көбеюінің карантиндік маңызы ерекше. Тұқымдары 3-4 жылға дейін тіршілік қабілетін жоғалтпайды. Өніп шығуы үшін олар көп ылғал және жоғары температураны талап етеді. Мамыр-маусым айларында гүлдейді, маусым-шілде айла-

рында жеміс салады. Астық ору науқанына дейін у кекіренің тұқымдары жетіледі. Егер егістікті у кекіре басып кетсе мәдени өсімдіктер толығымен құриды, ал орташа және сирек кездескеннің өзінде егіннің өнімділігі 3-10 есеге дейін кемиді. Себебі ол өзінің күшті дамыған тамыр жүйелері арқылы топырақты құрғатып жібереді. Арамшөптердің ішінде у кекіре ең зиян келтіретін өсімдік, онымен күресу жолдары да күрделі болып есептеледі.

Өр шаруа егістік жеріне өз баласындай жанашырлықпен қарайды. Қазіргі таңда пайда болған дақылдардың түрлі ауруы, зиянкестері мен арамшөптері болсын оларға қарсы қолданылатын шаралар да асып жығылады. Солардың бірі – қарапайым агротехникалық шараларды уақытылы, дер кезінде орындау болып табылады.

Д. ҚИЛЫБАЕВ,
ҚР АШМ АӨК МИК «Республикалық фитосанитарлық диагностика және болжамдар әдістемелік орталығы» рмм Ескелді аудандық филиалының басшысы.

Қылмыстық – процестік кодекстің 470-бабына сәйкес, аудандық соттың судьясы шығарған, бірінші сатыдағы соттың үкімі, егер оған шағым жасалмаса немесе наразылық білдірілмесе, апелляциялық шағым жасау немесе наразылық білдіру мерзімі өткен соң заңды күшіне енеді және орындауға енгізуге жатады.

ҮКІМДІ ОРЫНДАУДАҒЫ КЕДЕРГІЛЕР

Ал, егер бірінші сатыдағы судьяның шығарған үкіміне апелляциялық немесе кассациялық тәртіпте шағым жасалған немесе наразылық білдірген жағдайда үкім, егер оның күші жойылмаса, онда апелляциялық және кассациялық қаулы шығарған күннен бастап заңды күшіне енеді. Қылмыстық іс апелляциялық немесе кассациялық сатыдағы соттан қайтарылған күннен бастап, бірінші сатыдағы сот үкімді орындауға кіріседі.

Бірақ көптеген заңды органдардың үкімді уақытылы орындамауына байланысты көптеген хат жазылып, қиындықтар туындап жатады. Мысалы, үкім заңды күшіне енісімен айғақ заттарды ҚР ҚПК-нің 118-бабына сәйкес жою үшін тиісті құқық қорғау органға жолдама хат үкімнен үзінді жолданады, бірақ, ол уақытылы орындалмайды, сондықтан, әр ай сайын осы айғақ зат жойылмағаны жөнінде ескерту хат жазу керек болады, сонда кейде сол бір қылмыстық іс үшін бір жылдай уақыт ескерту жолданып, телефон арқылы сұраным жасалады. Сонымен қатар, сотталушыдан мемлекет пайдасына немесе жәбірленушінің пайдасына белгілі бір ақшаны өндіру жөнінде жолданған атқару парақтары жылдар бойы орындалмайды. Осындай жағдайда нұсқаулық бойынша сол атқару парағы жолданған аумақтық бөлімге ескерту жолдайды, осының бәрі жұмысты ауырлатып, қиындата түседі. Егер сотталушы жазасын өтеп жатқан мекемеде тиісті еңбек атқармаса, ол атқару парағы мүлдем қозғалыссыз жатады деген сөз. Сонда сотталушыдан миллиондаған ақша өндіруі тиіс жәбірленушілер не істеуі керек? Ол ақшаны сотталушы қайдан табады? Мәселен, нашақорлықпен сотталған сотталушылардың көбінің мүлкін тәркілеп жатады, анықтап келгенде кейбіреулерінде ешқандай мүлік те болмайды, сонда бұл атқару парағы да аумақтық сот орындаушылар бөлімінде орындаусыз күйінде тұрады деген сөз.

Кейде тіпті атқару парағының жоғалып кеткені жөнінде бізге акт жолданады. Қазіргі таңдағы сотталушылардың көбінің тұрақты мекенжайы жоқ болғандықтан, олардың мүлкін тәркілеу, белгілі ақшаны өндіру туралы атқару парақтары орындаусыз қалады, немесе өндірістен қысқартылады. Осындай олқылықтарды болдырмау үшін құқық қорғау және сот актілерін орындау органдарының қызметкерлері жолданған хаттарға уақтылы жауап беріп, атқару парақтары жөнінде мәліметтер беріп немесе уақтылы қайтарып тұрғандары жөн.

Бекмұрат ДҮЙСЕНБЕКОВ,
Талдықорған қалалық сотының судьясы.

ЖЕДЕЛДІК ПЕН ҚОЛЖЕТІМДІЛІК КЕПІЛІ

Сот кабинеті – бұл электрондық ақпараттық сервис, ол сот органдарының онлайн сервисіне қолжетімді бірыңғай терезе болып саналады, сот ісін жүргізуді жеңілдету және азаматтар үшін сот жүйесінің қолжетімділігін қамтамасыз ету мақсатында іске асырылған.

Осы сервистің негізгі ерекшелігі азамат, оның заңды өкілі, адвокат немесе заңгер кез келген ыңғайлы уақытта, үйінен немесе кеңседен шықпай-ақ интернет желісі арқылы сот құжатын, сондай-ақ істегі мәртебесіне қарай алады және сот актісін басып шығара алады. Сот кабинеті сервисі арқылы заңды тұлғалардың мемлекеттік баж төлеу мәселесі шешімін тапты, жеке тұлғаның төлем карточкасы арқылы бажды төлеу, сондай-ақ төлем құжатының сканерден өткен көшірмесін беру мүмкіндігі бар. «Сот кабинеті» және «Сот құжаттарымен танысу» электронды сервистері Жоғарғы Соттың www.sud.kz ресми сайтында іске қосылған. Аталған қызметтерді электронды цифрлы қолтаңбасы бар азамат қана тұтына алады.

Қазіргі таңда соттарға заңды тұлғалардан келіп түсетін талап арыздар 100 пайыз электронды түрде түседі. Ол соттың да, сотқа жүгінген тұлғалардың да уақыты мен жұмысын азайтады. Мысалы, азамат немесе оның заңды өкілі өзінің уақыты мен қаражатын кетірмей, үйінен талап арыз жіберсе, ол электронды түрде соттың базасына түседі. Сот қызметкері дайын электронды түрде түскен арызды тіркейді. Ол үшін ол құжаттарды сканерден өткізіп, базаға салып жатпайды, өйткені олардың барлығы дайын түседі. Айтып өтетін жайт, ол сот жүйесі қызметкерлерінің азаматтармен байланысын және сыбайлас жемқорлыққа бейімділікті азайтуға ықпал етеді.

Бұған қоса, Жоғарғы Соттың және жергілікті соттардың сайтында «Сот құжаттарымен танысу» сервисі іске қосылған. Аталған сервис сот өндірісінің жеделдігі мен қолжетімділігін қамтамасыз ету үшін Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының сайтындағы электронды сот құжаттарымен танысуға мүмкіндік береді. Сотқа жүгінген азамат талап арызы тіркелгені туралы талон алады, бірнеше күннен кейін оның ұялы телефонына оның арызы бойынша сот құжаты шыққаны туралы хабарлама келеді. Бұл ретте азаматтар сот құжатын алуға сотқа барып уақытын кетіріп, қаражатын шығындап, әуреде түспейді.

Абзал ШАКУАЛ,
Алакөл аудандық сотының судьясы.

МЕДИАЦИЯ

«Тәуелсіз еліміздің сот жүйесінде жаңа бастамалары үздіксіз қолға алынуда. Сот жүйесінің беделі – судьялардың әділ төрелігімен өлшенеді. Жаңа дәуірмен енгізіліп отырған заманауи цифрлық технологиялар сот жүйесінің атқарып отырған жұмысынан шет қалмауы тиіс. Дау-дамай сотқа дейін немесе сотта оңтайлы жолмен шешімін табуы қажет. Халық пен сот қызметкерлерінің ІТ қызметтерін жүз пайыз пайдалануына жағдай жасалуы керек. Сот төрелігін тек жоғары білікті, мінсіз беделі бар судьялар корпусын қалыптастыру қажет. Қоғам мен соттар арасында тиімді қарымқатынасты орнату абзал» деген Жоғарғы Сот төрағасы Жақып Асановтың «Сот жүйесінің жеті түйіні» бағдарламасы жалпыға мәлім.

БІТІМГЕРШІЛІКТІҢ ІРЕГЕЙ ЖОЛЫ

Сол жеті түйіннің бірі ретінде дауласушы тараптарды сотқа дейін татуластыру тәсілі айрықша атап өтілген болатын. Жалпы, біздің халық дау, сот деген дүниелерден алшақ жүргісі келеді ғой. Қазақ басын дауға қалдырмауға тырысқан. Ал егер қоғамдық қатынастарда белгілі бір даулар туындап жатса, оны ресми соттың алдына бармай-ақ ел ағаларына, қоғамдағы беделді ақсақалдардың алдына барып шешіп алатын болған. Сайып келгенде, қоғамымыздағы қатардағы жұртқа қарапайым тілмен түсіндіретін болсақ, бұл ата-бабамыздың салтында, дәстүрінде болған институт. Сол себепті бүгінгі таңда дауласушы тараптарды сотқа дейін бітімгершілікке келтіру жолында пәрменді шаралар қабылдану үстінде. Соның бірі «сотқа дейінгі сотта» аясында азаматтарды татуластыру тәсілі болып табылады.

Медияцияның ерекшелігі екі тараптың да тең құқылылығының сақталуында. Сонымен қатар, тағы бір ерекшелік медиаторлардың тәуелсіздігі мен бейтараптығы. Медиаторлардың мақсаты – екі тарап арасындағы белгілі бір даулы мәселені сотқа дейін шешу. Егер дау өте күрделі болса, сотқа дейін оның күрделілігін төмендету. Заңның басты мақсаты – екі жақтың құқын тең сақтап, мүдделерін қорғап алуларына жағдай жасау. Тағы бір мәселе, егер екі тарап медиацияның көмегіне жүгінеміз деп тұрса оған ешқандай орган араласа алмайды. Одан кейінгі тағы бір қағидаты – құпиялылығы. Жасыратыны жоқ, соттың шешіміне байланысты қоғамдық пікір туып жатады ғой. Келіспеушілік, наразылық білдіреді соңында. Ал медиация заңына жүгінгенде ол жерде бәрі құпия күйінде шешіледі. Яғни, медиация заңы арқылы түйінді тарқатамын деушілер үшін бұның оң ықпалы, пайдасы мол деп айтар едім.

Бір сөзбен айтқанда, медиация заңы біздің болмысымызға сәйкес азаматтардың мүдделерін аяққа таптамай, керісінше екі жақтың да ақ батасын алатындай дәрежеде жұмыс жасай алады. Медиация рәсімдерінің азаматтар арасында туындаған дауларды шешу барысында өзектілігі мен тиімділігі іс жүзінде толығымен расталды. Бүгінгі күнде көптеген азамат туындаған дау-жанжалдарды медиация тәртібімен реттеп, оның тиімділігін көруде.

Жадыра ЗАРЫҚПАЕВА,
Ақсу аудандық сотының судьясы.

ЖАҢҒЫРЫҚ

ҚОҒАМДА АҚША ЖИНАУ ӘРЕКЕТІ ҚЫЛАҢ БЕРСЕ ДЕ ОНЫ ДӘЛЕЛДЕУ ЯКИ ТҮБЕГЕЙЛІ ЖОЮ ІСІ МҮМКІН БОЛМАЙ ТҰР. НЕГЕ ДЕСЕҢІЗ, АЙТАРЫН АЙТЫП, АРТЫНША ОНДАЙ ӘҢГІМЕ БОЛҒАН ЖОҚ ДЕП БАСТАРЫН АЛА ҚАШАТЫНДАР КӨП.

Жуырда Іле ауданына қарасты мектептің төрт бірдей мұғалімі Azattyq ruhy.kz сайтында білім ошағында қайырымдылыққа деген желеумен ақша жиналып жатқандығы туралы айтып, шағымданған мақаласы жарияланды. Осыған қатысты «Алатау» газетінің №17 санында «Аспаннан алынып жазылмайды» атты мақала да шықты.

Арада біраз уақыт өтіп, мамыражай мамырдың 11 күні Azattyq ruhy.kz парақшасында Талғар ауданы Еламан ауылының №41 орта мектебінің ұстаздары ауылда мешіт болмағандықтан, пітір садақаны мектепке жинап жатқандығы туралы тағы бір мақала жарқ ете қалды. Мақалада белгілі болғандай, сайт тілшісі аталған мектептің мұғалімдерімен телефон арқылы сөйлескен. Бұл жолғы ұстаздар да өздерінің

шылық үйі қос елді мекенге ортақ болып табылатын Жалғамыс ауылы мешітінің имамы пітір садақаның мешітке емес, мектепке жиналуы мүлдем дұрыс еместігін айтқан.

«Пітір садақа ретінде басқа ұйымдар ақша жинаса, ол бір қорға жиналған қаражат болып саналады. Яғни, пітір садақа емес, қайырымдылық шарасы сияқты есептеліп кетеді. Пітір садақа діни ұйымдарға ғана беріледі» депті имам Серғали Сейітбаттал. Ауыл имамы сөзін Алматы орталық мешітінің бас имамы Еркінбек Шоқай да растап, пітір садақаны жинау тек Қазақстан Мұсылмандары Діни басқармасының құзыретіне берілгенін айтқан. Имамның не дегені Azattyq ruhy.kz парақшасындағы мақалада толық жазылған (авт:оқып көрем десеңіз).

тепте пітір жинау туралы сұраған. Мектеп директоры ондай нәрсе орын алған жоқ деп жауап берген. Журналистпен басқалай әңгіме болмаған.

Талғар аудандық білім бөлімінің тарапынан 02.03.2020 жылғы №101-Н, 06.05.2020 жылғы №352-Н бұйрықтарына сәйкес ақша қаражаттарын жинаудың барлық түріне тыйым салынған.

Осы жағдайға байланысты Ж. Кунсакаловадан түсініктеме алынды.

«Мектепте мұғалімдерден ешқандай пітір садақа жинау процесі жүргізілмеді. Қашықтан оқыту жұмыстары бас-талған кезде әлеуметтік жағдайы төмен отбасылардың балаларының телефонына бірлік салу, азық-түлікпен қамтамасыз ету бойынша өз ықыластарымен 4 мұғалім

«БЕРІНДЕР ДЕДІ, БЕРДІК»

деген мұғалімдер сөзден неге тайқыды?

аты-жөндерін жарияламауды сұраған. Бірақ, ақшаның расымен жиналып жатқанын, бұған ешкім мәжбүрлемегенін айтады. Ал жиналған қаражатың мектептегі жағдайы төмен оқушылардың отбасына азық-түлік алуға жұмсалады депті.

Ауылда мешіт болмағандықтан, пітір-садақаны мектепте жинап жатырмыз деген ұстаздың бірі 1000 теңгеден өткізіп жатқанын мәлімдеген. Бұдан бөлек, бұл сауапты іске үлес қосқысы келетін ауыл тұрғындары да пітір садақаларын мешітке емес, мектепке өткізіп жатқаны айтылады.

Сайт тілшісімен телефон арқылы сөйлескен аудио-жазбада аталған мектептің бір ұстазы пітір садақаға деген ақшаны жинап алғанына көп уақыт өтіп кеткенін, бұл туралы «Мөлдірмен» сөйлесіп көріңіз депті. *«Беріндер деді, бердік! Арғы жағын білмедім. Бізде жалпы мектеп жинады ғой»* деген. Бұл жазбадан соң ұстаз сөзін қалай жоққа шығара аласың?..

Ал бұл жөнінде мектеп директоры Ж. Кунсалықоваға хабарласқанда пітір садақаның жиналып жатқанын жоққа шығарып, аталған ақпаратты журналистерге айтқан әріптестеріне ашуланған. Артынша, «Пітір садақадан түскен ақшаны» мешіт имамына апарып бердік депті. Ал қанша ақша жиналғанынан хабардар еместігін, өз басы қашықтан оқыту басталғанда жағдайы жоқ оқушыларға 40 мың теңгеге wi-fi орнатып бергенін де айтады. Директордың сөзінше, ақша жинауды мектептің кәсіподағы бастаған, бұл іске ол қосылмапты.

Мешіті жоқ Еламан ауылында пітір садақаның мектепке жиналуы қаншалықты дұрыс? Бұл тұста іргелес жатқан, құл-

Қазір қасиетті ораза айы. Әлбетте, бұл айда қайырымдылық танытып, жағдайы төмен отбасыларға қолұшын созудың сауабы мол екендігін білеміз. Алайда, мектеп кәсіподағы пітір садақаны жинау құзыреті қазір ҚМДБ берілгенін, басқа ұйымдардың айналысуына рұқсат етілмейтіндігінен хабарсыз болғаны ма?

Бұл жолы да біз мәселенің анық-қанығын таразылауда облыстық білім басқармасына, Талғар ауданындағы №41 орта мектептің директорына және бір айдың ішінде Алматы облысындағы мектептерде орын алған ақша жинау мәселесіне қатысты мақала жазған сайт редакциясына хабарластық.

Өкініштісі, оқиға орын алған мектептің басшысымен тілдесу мүмкін болмады. Себебі оның ұялы телефоны өшіріліп... Ал Алматы облыстық білім басқармасы Azattyq ruhy.kz парақшасында жарық көрген шағымға қатысты берген мәліметте былай дейді: «Талғар ауданы әкімдігінің «Талғар ауданының білім бөлімі» мемлекеттік мекемесінің «№41 мектеп жасына дейінгі шағын орталығы бар жалпы білім беретін орта мектебі» мемлекеттік коммуналдық мекемесі 2017 жылы салынған. Жобалық қуаттығы – 300 орындық. Оқу тілі - қазақ. Бүгінгі күні 638 оқушы білім алуда, 34 класс комплект, мектеп даярлық сыныпта - 58 оқушы, 67 мұғалім, 60 қызметкер жұмыс жасауда. Ж.Кунсакалова 2017 жылдан бастап мектеп директоры болып жұмыс істейді.

11.05.2020 жылы түстен кейін мектеп директоры Ж. Кунсакаловаға Ә. Құсайынұлы деген азамат 87051566495 номерінен хабарласып, мек-

кемек көрсетті. Өз басым 40 000 теңгеге 9 отбасына азық-түлік алып бердім. Журналист Ә. Құсайынұлының «пітір садақа жинап жатырсыз ба» деген сұрағына, ондай жағдай болмағанын, өз тарапымыздан көрсетілген көмектерді айтып, сөйлестім» – деген №41 мектеп жасына дейінгі шағын орталығы бар жалпы білім беретін орта мектеп директоры Ж. Кунсакаловадан түсініктеме келіп түсті.

Мектептің барлық ұстазымен сөйлескеннен кейін қосымша ақпарат жіберілді.

Білім басқармасына осылай деп түсініктеме берген директордың бұл ісін қалай түсінуге болады? Azattyq ruhy.kz сайтындағы сөзінде Жанаргүл ханым пітір садақаның жиналғанын, ақшаны ауыл имамына апарып бергенін айтқан. Айтпақшы, мектепке жиналған пітір садақаға қатысты мақалада ауыл имамы былай дейді: «Мектептен хабарласып, маған келіп жолықты. 60 мың теңгені қолма-қол әкеліп, қалған сомасын банк карточкасы арқылы аударамыз деді. Мен ақшаны алмадым. Себебі, оны №41 мектептің пітір садақасы деп ала алмаймын, ол әр адамның атынан беріледі. Сондықтан садақаны кім берді, сол адамдардың тізімін жасап әкеліңдер дедім. Олар енді тізім жасап әкелуге кетті».

Сонда, облыстық білім басқармасы «ақша жинау процесі орын алған жоқ» деген директордың сөзіне сеніп қала бермек пе?

Ал, директордың сөзі қаншалықты рас. Осы орайда сайт журналисі Ә. Құсайынұлына хабарластық. Бұл жолы да ол дәлелсіз дүниенің жарыққа шықпайтынын ескертті. «Біріншіден, директорға қоңыр-

ау шалған мен емес. Менің нөмірімді тауып өзі хабарласты. Екіншіден, мектеп басшысымен болған әңгіменің аудио-жазбасы бар. Мұны сізге жіберуге болар еді, бірақ, жазбаның көлемі 15 минуттық. Керек десеңіз компьютерге көшіріп, жібере аламын. Тіпті мұғалімдердің айтқан аудио-жазбаларына дейін бар бізде. Директор хабарласып, мәселенің ушығып жатқанын, мақаланы шығармай-ақ қоясың ба деді. Оның ұялы телефоныма қанша рет хабарласқаны да сақтаулы. Мақала шыққан соң да қоңырау шалып: «материалды алып тастайсың ба, әлде келістіріп берсең қайтесің?» деді.

Алдыңғы жолы Іле ауданында орын алған ақша жинау мәселесі бойынша ұстаздар өтінішімен материал сайттан алынып тасталған болатын. Оның өзінде біз адамгершілікке салғанбыз. Артынша олар: «автор өзіне сенімді болмаған соң, іс дәлелденбегеннен кейін сайттағы мақала өшірілді» деп есеп берген. Ендеше, бұл жолы да мақаланы сайттан алатын болсақ, бұлар да дәл солай демесіне кім келіп?! Бар дүниені жоққа шығаруға олардың еті үйреніп қалған сыңайлы. Тіпті, әдет болып қалғандай ма дейсің. Бірақ, ұстаздардың, имамның айтқаны жазбада сақтаулы. Көпе-көрнеу айтқандарын айтпадық деп арсыздыққа барудың қажеті қанша деймін. Қасиетті Рамазан айында білімнің көкжиегін кеңейтіп отырғандардың өтірік сөздерін естіп, не дерінді білмейді екенсің.

Барлық ұстаздан түсініктеме алынғанын білемін. Мұны тағы сол мұғалімдердің өздері айтты. Барлық

мұғалімнің үйлеріне барып тұрып: «ақша жиналған жоқ» деген түсініктеме алған. Ал аудио-жазбамыздың бірінде мұғалімнің каспий голдқа ақша аудардық деген сөзі бар. Енді мына жағдайдан соң аударылған ақшалар сол мұғалімдердің каспий голдына қайтып жіберілгендігінен де хабардармын. Бір сөзбен айтқанда, қитұрқы дүние болып тұр бұл. Негізінде, пітір садақаның мектепке жиналуы дұрыс емес. Біздің айттарымыз да сол болған. Ал енді бар нәрсені жоққа шығару, мұғалімдерді өтірікші ету деген жөн бе, сіздіңше?! «Қайырымдылық үшін жинадық. Бірақ, болмаған соң қайтарылып берілді деп айта салуға болар еді».

Сайт журналисінің сөзінше, білім ошағын басқарып отырған директордың оны өтірікші етіп көрсеткісі келгені дұрыс емес. «Бұл сөзімді оның өзіне де айтқанмын» дейді. Айтуынша, бұл жолғы мақала да аспаннан алынып жазылмады.

Қалай десек те алдыңғы Іле, осы жолғы Талғар ауданы бойынша Azattyq ruhy.kz сайтында жазылған мақаладан өңірдегі мектептер арасында ақша жинау мәселесі әлі де ушығып тұрғандығы аңғарылады. Олай болмаса, мектеп директоры сайт журналисіне «материалды алып тастайсың ба, әлде келістіріп берсең қайтесің?» деп айтпас еді.

Ал, облыстық білім басқармасының басшысы Майгүл Омарова орын алған мұндай көзбояушылықтарға қашанғы көзжұма қарап отыра береді. Әлде басшының өз ойлағаны бар ма?!

Сарби ӘЙТЕНОВА

ЭЛЕКТРОННОЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ

«СУДЕБНЫЙ КАБИНЕТ»

Вновь хотелось бы уведомить населения о новшествах электронного информационного сервиса «Судебный кабинет» в последнее время ведется активная работа по безбумажному варианту документооборота использования новых технологий в судах.

Большую популярность приобрел данный сервис в связи с этим увеличилось количество пользователей сервиса «Судебный кабинет», который способствует упрощению судопроизводства посредством электронного взаимодействия, а также обеспечение оперативности, доступности и прозрачности судебной системы. Для получения доступа к сервисам необходимо авторизоваться либо зарегистрироваться имея при этом ключ ЭЦП.

Сервис предназначен для подачи электронных заявлений, ходатайств и жалоб по гражданским и уголовным делам. Вместе с предложениями пользователей электронного информационного сервиса «Судебный кабинет» растут и виды сервиса так например на сегодня имеются сервисы по уголовным делам: 1/жалоба на действие /бездействие/ решений государственных органов и должностных лиц, осуществляющих производство по уголовному делу;

2/ подача жалобы частного обвинения;

3/ ходатайство об ознакомлении с копией аудио-видеозаписи;

4/ документы по делу - а/ заявления о повторной выдаче копии судебных актов, б/ подача ходатайств, 3/ отправка заявлений о предоставлении свиданий с осужденным.

Сервис пересмотр судебных актов имеет следующие шаблоны: апелляционная либо частная жалоба, ходатайство о пересмотре судебных актов в кассационном порядке, пересмотр судебных актов по вновь открывшимся обстоятельствам.

При подаче заявлений, ходатайство нужно правильно выбрать один из сервисов для дальнейшей регистрации его в судах, указать свой ИИН и желательный номер сотового телефона, электронный адрес затем вложить необходимые документы, выбрать судебный орган в который адресуйте заявление/ходатайств/.

Активная пропаганда сервиса «Судебный кабинет» дает уже положительный результат по взаимодействию органов судебной системы и населения.

Жумаш АКБЕРГЕНОВ,

судья Алакольского районного суда.

ПОСЛЕДНЕЕ СОБЫТИЕ

СУД РАССМОТРЕЛ ДЕЛО...

Талдыкорганский городской суд Алматинской области рассмотрел уголовное дело, по которому гр.О. находясь на территории города Талдыкорган, Алматинской области с целью личного обогащения совершил незаконные открытие и содержание игорного заведения, незаконную организацию деятельности в сфере игорного бизнеса, организацию и проведение азартных игр вне мест, установленных законодательством Республики Казахстан (далее РК) об игорном бизнесе, без лицензии.

Подсудимый О. в суде вину свою признал и показал, что решил заняться игорным бизнесом, по средствам установления игровых терминалов, для извлечения прибыли от игроков. С данной целью арендовал помещение, заключив договор аренды, не сообщив о действительности своих намерений арендодателю, сказав, что будут установлены лотерейные терминалы в количестве 10 штук. По объявлению приобрел игровые терминалы, установил их в арендованном помещении. Помещение оборудовал под игровой зал. Посетители игровых залов вносили в кассу наличными денежными средствами, которые кассир записывал в журнал и загружал в компьютер. Посетитель выбирал компьютер куда переводились деньги, выбирал игру, делал ставки, в случае выигрыша кассир по просьбе посетителя осуществлял выплату суммы выигрыша. Инкассацию денежных средств от кассы он проводил сам лично и использовал для собственных нужд. Вину свою признает и в содеянном раскаивается, обещает не совершать подобного.

Суд признал подсудимого О. виновным в совершении уголовного правонарушения, предусмотренного частью первой статьи 307 Уголовного кодекса Республики Казахстан и назначить наказание в виде 1 (одного) года ограничения свободы, установив за ним probationный контроль, возложив на него исполнение обязанностей: не менять постоянного места жительства, работы

и учебы без уведомления уполномоченного государственного органа, не посещать увеселительные заведения-кафе, бары, рестораны, ночные клубы. Также ему разъяснены, что в случае злостного уклонения от отбывания наказания лицом, осужденным к ограничению свободы, неотбытый срок ограничения свободы заменяется наказанием в виде лишения свободы на тот же срок.

Приговор не вступил в законную силу.

Этим же судом рассмотрено гражданское дело по иску гражданки Жанар (имя изменено) к работодателю с требованием о признании приказов о наложении дисциплинарных взысканий незаконными, восстановлении на работе с взысканием заработной платы за время вынужденного прогула.

Основанием для привлечения Жанар к дисциплинарной ответственности явилось неисполнение приказа о переводе, невыполнение работы по приему передачи документов и отсутствие на работе без разрешения руководства.

Поскольку приказ о переводе был вынесен с нарушением трудового законодательства и без согласия самого работника, то и последующие действия работодателя в отношении истца, отказавшегося от перевода, являются необоснованными.

При вынесении приказа о наложении дисциплинарного взыскания, работодателем также не соблюден порядок его применения, так как у истца не затребовано письменное объяснение, с приказом истец не ознакомлен, доказательств направления приказа почтовой связью с уведомлением суду не представлено.

Соответственно, ответчиком был нарушен порядок применения дисциплинарных взысканий, предусмотренных статьей 65 Трудового Кодекса Республики Казахстан, не соблюдена процедура расторжения трудового договора.

Все вышеуказанные нарушения со стороны ответчика явились основанием для удовлетворения требований истца.

Решением суда исковое заявление Жанар удовлетворено частично. Приказы о наложении дисциплинарных взысканий признаны незаконными, с работодателя в пользу истца, за время вынужденного прогула взыскана заработная плата.

Решение не вступило в законную силу.

Ш. ХАМИТОВ.

ПРОЦЕСС

МОДЕРНИЗАЦИЯ ГРАЖДАНСКОГО СУДОПРОИЗВОДСТВА

В последние годы перед судебным сообществом поставлена четкая задача: модернизировать гражданское судопроизводство с тем, чтобы порядок рассмотрения гражданских дел был удобным и быстрым для сторон процесса, ориентированным на их примирение и широкое использование современных технологий. Знакомая роль при этом отводилась развитию цифровой экономики, позволяющей упростить разумного баланса между процессуальными экономией и сохранением традиционных, фундаментальных основ гражданского процесса. Упрощенные производства ориентированы на наиболее простые и «повседневные» дела, на охват широкого круга правовых конфликтов, разрешение которых должно быть поставлено под контроль судебной власти.

Упрощенные производства моделируются исходя из социальных потребностей, которые связаны с развитием экономических отношений и необходимостью быстрого взыскания долгов по неисполненным обязательствам, ускоренного применения запретов и ограничений, судебной защиты и констатацией прав и законных интересов.

Упрощенные производства предусматрива-

ют простой, понятный и недорогой для большинства слоев населения механизм защиты прав, что вызвано необходимостью обеспечения приспособленности процессуального закона под наиболее широкие категории дел, типовые ситуации, в которые попадает большинство потенциальных участников процесса.

В настоящее время в порядке упрощенного письменного производства рассматриваются дела только по двум основаниям: по исковым заявлениям о взыскании денег, если цена иска не превышает для юридических лиц семисот месячных расчетных показателей, для индивидуальных предпринимателей, граждан двухсот месячных расчетных показателей; независимо от цены иска по исковым заявлениям, основанным на представленных истцом документах, устанавливающих денежные обязательства ответчика, и (или) на документах, подтверждающих задолженность по договору.

Манат КАСБАКБАЕВ,

гл. специалист-секретарь судебного заседания Талдыкорганского горсуда.

● ПРОТОКОЛ СУДЕБНОГО ЗАСЕДАНИЯ

ОСНОВНОЙ ПРОЦЕССУАЛЬНЫЙ ДОКУМЕНТ

В ПРОТОКОЛЕ СУДЕБНОГО ЗАСЕДАНИЯ ОТРАЖАЮТСЯ ВСЕ ПРОЦЕССУАЛЬНЫЕ ДЕЙСТВИЯ, КОТОРЫЕ СОВЕРШАЛИСЬ В ХОДЕ СУДЕБНОГО РАЗБИРАТЕЛЬСТВА. ПРОТОКОЛ ИМЕЕТ ВАЖНОЕ ДОКАЗАТЕЛЬНОЕ ЗНАЧЕНИЕ, ПОЭТОМУ ЕГО СОДЕРЖАНИЕ, ПОРЯДОК СОСТАВЛЕНИЯ И ФОРМА ДОЛЖНЫ ТОЧНО СООТВЕТСТВОВАТЬ ТРЕБОВАНИЯМ ЗАКОНА. СЕЙЧАС СОСТАВЛЯЮТСЯ КРАТКИЕ ПРОТОКОЛЫ ПРИ ВЕДЕНИИ АУДИО-ВИДЕОЗАПИСИ СУДЕБНОГО ЗАСЕДАНИЯ. О КАЖДОМ СУДЕБНОМ ЗАСЕДАНИИ СУДА ПЕРВОЙ ИНСТАНЦИИ, А ТАКЖЕ О КАЖДОМ ОТДЕЛЬНОМ ПРОЦЕССУАЛЬНОМ ДЕЙСТВИИ, СОВЕРШЕННОМ ВНЕ ЗАСЕДАНИЯ, СОСТАВЛЯЕТСЯ ОТДЕЛЬНЫЙ ПРОТОКОЛ. В СЛУЧАЕ ЖЕ НЕЯВКИ В СУДЕБНОЕ ЗАСЕДАНИЕ ВСЕХ ЛИЦ, УЧАСТВУЮЩИХ В ДЕЛЕ, АУДИО-ВИДЕОЗАПИСЬ НЕ ПРОВОДИТСЯ.

По ходатайству лиц, участвующих в деле, и их представителей судом представляются копия аудио-видеозаписи и краткий протокол или протокол судебного заседания. Аудио-видеозаписи судебных заседаний используются только в целях судопроизводства для точного фиксации хода судебного разбирательства, а также в целях установления фактических данных в гражданском, уголовном судопроизводстве, производстве по делам об административных правонарушениях либо в рамках производства по дисциплинарному делу.

Согласно ч. 1 ст. 283 ГПК РК секретарем судебного заседания составляется протокол суда, ведется краткий протокол при ведении аудио-видеозаписи судебного заседания. Протокол, краткий протокол изготавливаются компьютерным, машинописным либо рукописным способами. Лица, участвующие в деле, и представители вправе ходатайствовать об оглашении какой-либо части протокола, о занесении в протокол сведений об обстоятельствах, которые они считают существенными для дела. Протокол должен быть изготовлен и подписан не позднее трех рабочих дней после окончания судебного заседания, а протокол об отдельном

процессуальном действии – не позднее следующего дня после его совершения. По сложным делам протокол судебного заседания должен быть изготовлен и подписан не позднее десяти рабочих дней после окончания судебного заседания. Протокол подписывается председательствующим и секретарем. Все изменения, поправки, дополнения должны быть оговорены в протоколе и удостоверены их подписями.

В случае ходатайства лиц, участвующих в деле, суд обязан представить для ознакомления протокол в форме электронного документа, удостоверенного электронной цифровой подписью председательствующего и секретаря судебного заседания.

Таким образом, протокол судебного заседания является одним из основных процессуальных документов. Данные, имеющиеся в протоколе, используются судом для обоснования вынесенных по делу судебных актов. По протоколу судебного заседания проводится проверка решений, определений суда первой инстанции вышестоящими судами.

Гани КАМАЛ,

ведущий специалист Талдыкорганского городского суда.

ЗАКОН

ВЫДВОРЕНИЕ ЗА ПРЕДЕЛЫ РК

При рассмотрении дел о выдворении иностранцев или лиц без гражданства за пределы Республики Казахстан судам следует учитывать, что законодательство Республики Казахстан, регулирующее вопросы выдворения иностранцев или лиц без гражданства за пределы Республики Казахстан, основано на Конституции Республики Казахстан и включает в себя нормы Гражданского процессуального кодекса Республики Казахстан, Кодекса Республики Казахстан "Об административных правонарушениях", Закона Республики Казахстан от 19 июня 1995 года № 2337 "О правовом положении иностранцев", другие нормативные правовые акты.

Судам также необходимо руководствоваться Международным пактом о гражданских и политических правах (Нью-Йорк, 16 декабря 1966 года), Конвенцией о правовом статусе трудящихся-мигрантов и членов их семей государств – участников Содружества Независимых Государств (Кишинев, 14 ноября 2008 года), Договором о правовом статусе граждан одного государства, постоянно проживающих на территории другого государства (Москва, 28 апреля 1998 года), и другими международными договорами, ратифицированными Республикой Казахстан.

По содержанию административное выдворение и выдворение в порядке гражданского судопроизводства представляют собой принудительное или контролируемое уполномоченными органами исполнительной власти перемещение иностранцев или лиц без гражданства за пределы Республики Казахстан, осуществляемое на основании постановления (решения) суда за совершение административного правонарушения либо нарушения законодательства.

При рассмотрении дел о выдворении иностранцев и лиц без гражданства необходимо разграничивать административное выдворение, применяемое в порядке реализации норм КоАП, и выдворение, осуществляемое в порядке особого производства, предусмотренного ГПК.

Административное выдворение за пределы Республики Казахстан иностранцев или лиц без гражданства может применяться в качестве основного или дополнительного административного взыскания, налагаемого в порядке и по основаниям, установленным особенной частью КоАП.

Олег АНИСИМОВ,

судья Талдыкорганского городского суда.

BASKETБОЛ

ЖАРЫС УАҚЫТТАРЫ АЙҚЫНДАЛДЫ

FIBA 2023 жылғы әлем кубогінің өтетін уақытын бекітті. Халықаралық баскетбол федерациясының орталық кеңесінің шешімімен жарыстардың өткізілу уақыттары белгіленді. Бұл туралы ұлттық олимпиада комитетінің сайты хабарлады.

Жарысты өткізетін ел мен FIBA комиссиясы Индонезия, Жапония мен Филиппинде баскетболдан әлем кубогінің топтық кезеңдері мен Филиппин астанасы Манилда өтетін финалдық кезеңдерді бекітті. Жарыс тарихында бір уақытта бірнеше елде өтетін дода ретінде бірінші рет ұйымдастырылып отыр. Сонымен қатар, Орталық кеңестің мәлімдеуінше FIBA 2023 жылы өтетін әлем кубогінің ресми сайтын дайындайды. Аталған дода басталғанға дейін тұрақты түрде жаңартылып, нақты ақпараттар

таратылып отырады. 2023 жылғы әлем кубогіне дүниежүзінен 32 команда қатысады деп жоспарлануда. Былтыр Бейжиңдегі Wukesong Sport Arena стадионында 95-75 есебімен Испания құрамасы Аргентинаны жеңіп, кубогі иеленген болатын. 2023 жылғы әлем кубогі үшін талас 2020 жылдың ақпан айында басталды. Кфалификациялық кезеңнен Еуропалық іріктеу турниріне барлығы сегіз команда іріктеліп шықты. 2020 жылы Солтүстік және Оңтүстік Америкада іріктеу турнирі өтіп, оған төрт команда қатысады.

FIBA 202 әлем кубогіне іріктеу 2021 жылдың қарашасы мен 2023 жылдың ақпан айына дейін созылады. Барлығы 80 ұлттық команда өзара бақ сынасып, әлем үздігі атануға барын салады.

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

ТОЛАҒАЙ

ЖАҢА ҚЫЗМЕТКЕ ТАҒАЙЫНДАЛДЫ

Ауыр атлетикадан әлемнің 4 дүркін чемпионы И.Ильин Қызылорда облысындағы «Мұз айдыны» спорт кешенінің директоры қызметіне тағайындалды.

32 жастағы зілтемірші Қорқыт ата атындағы Қызылорда мемлекеттік университетінде білім алған. Педагогика ғылымдарының магистрі атанған толағай Еуропа елдерінде тілдік тағылымдамадан өткен. 9 жасында жасөспірімдер арасында ел чемпионы болған Илья 13 жасында Қазақстан ауыр атлетикасы тарихында спорт шебері атағын иеленді. 17 жасында ересектер арасындағы ең жас әлем чемпионы ретінде Гиннестің рекордтар кітабына енді. Әлем және Қазақстан Республикасының үздік спортшысы «Қызылорда облысының Құрметті азаматы» атанған. Сырдың апайтөс ұлы спорттағы жетістіктеріне орай мемлекеттік «Құрмет», «Барыс» және «Отан» ордендерімен марапатталған. Илья Ильин өңірде өзінің ауыр атлетика мектебін ашуды көздеп отыр.

« Спорттық мансабымды аяқтауға бел будым. Бұл жайлы карантинде көп ойланып, толғандым. Сөйтіп, туған жерімнің спортын түлетуге үлес қосайын деген шешімге келдім. Сыр өңірінде жанашырым көп. Көмектесіп, үйретіп, дұрыс жолға бағыттап отырады деген сенімдемін. 2024 жылы Париж Олимпиадасына аймақтан жаңа спортшылар апаруға бар күш-жігерімді жұмсаймын», – дейді спорт кешенінің жаңа директоры.

24.KZ.

ФУТЗАЛ

ФУТЗАЛДАН ОСЫ ЖЫЛДЫҢ КҮЗ АЙЛАРЫНДА ЛИТВАДА ЖАЛАУЫ ЖЕЛБІРЕУГЕ ТИІС ӘЛЕМ ЧЕМПИОНАТЫ КЕЙІНГЕ ШЕГЕРІЛДІ. ЕНДІ ОЛ КЕЛЕСІ ЖЫЛДЫҢ 12 ҚЫРКҮЙЕГІ МЕН 3 ҚАЗАН АРАЛЫҒЫНДА ӨТЕДІ.

ӘЛЕМ ЧЕМПИОНАТЫ 2021 ЖЫЛЫ ӨТЕДІ

Айтулы жарыстың тұсауы 1989 жылы кесілді. Нидерландта ұйымдастырылған тұңғыш турнир Бразилия құрамасының жеңісімен аяқталды. Одан кейін доп додасы тағы жеті мәрте өтті. Оңтүстік Американың оғандары тағы төрт мәрте (1992, 1996, 2008, 2012) топ жарса, Испанияның футболшылары екі рет (2000, 2004) дара шықты. Соңғы жарыстың жалауы осыдан төрт жыл бұрын Колумбияда желбіреді. Бұл тартыста Аргентинаның асығы алшысынан түсті. Финалда олар Ресейді 5:4 есебімен ұтты. Қола медаль Иранға бұйырды. Қазақстан құрамасы әлем чемпионатына екі рет қатысты. 2000 жылы топтық турнирде сүрінсек, 2016 жылы бұл межеден кедергісіз өттік. Алғашқы кезеңде Аргентинаға жол бергенімізбен, Коста-Рика мен Соломон аралдары өкілдерін ойсырата ұттық. Бірақ одан әріге бара алмадық. 1/8 финалда жерлестеріміз Испанияға есе жіберді.

EGEMEN.KZ.

ҚҰЗҒА ӨРМЕЛЕУ

Халықаралық спорттық құзға өрмелеу федерациясы (IFSC) Токио Олимпиадасына лицензия үлестірілетін екі құрлықтық біріншіліктің өтетін орнын бекітті.

САРАПҚА САЛЫНАДЫ

Океанияда өтетін FSC чемпионаты Сиднейде (Австралия), ал Азия біріншілігі Қытайдың Сямнь қаласында өтеді деп жоспарланған. Осыған дейін Чунцинде жоспарланған құрлықтық дода коронавирус пандемиясына байланысты кейінге қалдырылған болатын. Азия чемпионаты 10-13 желтоқсан күндері өтсе, Океания бойынша үздіктер 19-20 желтоқсан күндері анықталады. Аталған додалар бұған дейін биыл наурыз айында өтуі тиіс еді. Алайда, Covid-19 індетінің әлемде өршіп кетуіне байланысты кейінге қалдырылды. Екі чемпионатта да Токио Олимпиадасына екі жолдамадан үлестіріледі. Үздік атанған бір ер мен бір әйел спортшы төртжылдықтың басты бәсекесіне қатысуға мүмкіндік алады.

Айта кету керек, осыдан аз уақыт бұрын швейцариядағы әлем кубогінің кезеңдерін кейінге қалдырылғаны жайында жазылған болатын. Оған швейцария үкіметінің төтенше жағдай кезіндегі қабылдаған шешімі себеп болған. Үкімет шешімі бойынша, қазіргі таңда елде тұрғындар тек 8 маусымнан бастап 5 адамнан көп болып жүруге рұқсат берілген.

OLYMPIC.KZ.

ФУТБОЛ

ЕҢ ҚЫМБАТ ФУТБОЛШЫ

Бауыржан Исламхан БАӘ чемпионатындағы ең қымбат 10 футболшының бірі атанды. Біріккен Араб әмірліктері ел чемпионатындағы ең қымбат 25 футболшының тізімін ұсынды.

Рейтингке Қазақстан құрамасының капитаны, Тараз футбол мектебінің түлегі, алматылық "Қайраттың" бұрынғы ойыншысы Бауыржан Исламхан да енген. Басылым мәліметінше, "Аль-Айн" клубында өнер көрсететін отандасымыз тізімде 9-орынды өзінің командалық әріптесі Коджо Лабоймен, сонымен қатар "Шарджидің" жартылай қорғаушысы Лукас Кайомен бөлісіп тұр. Аталған ойыншылардың нарықтағы бағасы – 2,4 миллион еуроны құрайды. Ал көшбасын трансферлік құны 4,8 млн еуро болатын "Шарджидің"

бразилиялық футболшысы Игор Коронадо бастаған. Еске сала кетсек, Бауыржан Исламхан 31 қаңтар күні Біріккен Араб әмірліктерінің "Аль-Айн" клубына ауысты. Ол клубпен келісімшартқа 2020 жылдың 30 маусымына дейін отырған. Исламхан жаңа командасы сапында 10 матч өткізіп, 1 гол мен 3 нәтижелі пастың авторы атанды. 19 турдан кейін "Аль-Айн" БАӘ чемпионатында екінші орында тұр.

KAZ.NUR.KZ.

ОН ҮШІНШІ СӨЗ

175

Иман деген – алла табарака уа тағаланың шәріксіз, ғайыпсыз бірлігіне, барлығына уа әр түрлі бізге пайғамбарымыз саллалаһу ғалайһи уәссәлләм арқылы жіберген жарлығына, білдіргеніне мойын ұсынып, инанмақ. Енді бұл иман дерлік инануға екі түрлі нәрсе керек.

Әуелі – не нәрсеге иман келтірсе, соның хақтығына ақылы бірлән дәлел жүргізерлік болып, ақылы дәлел – испат қыларға жараса, мұны якини иман десе керек. Екіншісі - кітаптан оқу бірлән яки молдалардан есту бірлән иман келтіріп, сол иман келтірген нәрсесіне соншалық берік боларға керек. Біреу өлтіремін деп қорқытса да, мың кісі мың түрлі іс көрсетсе де, соған айнып, көңілі қозғалмастай берік болу керек. Бұл иманды иман таклиди дейміз.

Енді мұндай иман сақтауға қорықпас жүрек, айнымас көңіл, босанбас буын керек екен. Якини иманы бар деуге ғылымы жоқ, таклиди иманы бар деуге беріктігі жоқ, я алдағанға, я азғырғанға, я бір пайдаланғанға қарап, ақты қара деп, я қараны ақ деп, өтірікті шын деп ант ететұғын кісіні не дейміз? Құдай тағала өзі сақтасын. Әрнешік білмек керек, жоғарғы жазылмыш екі түрліден басқа иман жоқ. Иманға қарсы келерлік орында ешбір пенде құдай тағала кеңшілігімен кешеді дағы демесін, оның үшін құдай тағаланың ғафуына яки пайғамбарымыздың шафағатына да сыймайды, мүмкін де емес. «Қылыш үстінде серт жоқ» деген, «құдай тағаланың кешпес күнәсі жоқ» деген жалған мақалды қуат көрген мұндай пенденің жүзі құрысын.

ЖАДЫҢЫЗДА ЖҮРСІН

«Қолды қытырлатсаң, сары су көбейіп кетеді немесе артрит ауруына шалдығасың» дегенді жиі естиміз. Содан қолды «қытырлатуға» қорқатынбыз. Әлі күнге дейін солай. Әйтпесе, қолыңды кинодағыдай қытырлатып мықты екенінді көрсеткісі келмеген жан жоқ шығар. Сонымен, қолды қытырлату мен сары судың көбейіп кетуінің арасында қандай да бір байланыс бар ма, артритке әкелу қаупі қандай?

ҚОЛДЫ ҚЫТЫРЛАТУ

ЗИЯН БА?

Шындап келгенде, ешқандай байланыс жоқ, қолды сытырлату ауруға алып келмейді. Мұндай мифтің бетін сейілту үшін медицинада түрлі зерттеулер жасалған. Олардың бір де бірі қолды қытырлату ауруға алып келеді деген қорытынды шығармаған. Тіпті, профессор Дональд Унгер өзіне «тәжірибе жасап», 50 жыл бойы қолын «қытырлатып» жүрген. 50 жыл өткеннен кейін тексеру жүргізгенде, денсаулығында еш ақау болмағаны, артритке шалдықпағаны белгілі болды. Сол үшін оған 2009 жылы Шнобель сыйлығы табысталды.

Буындардың қозғалуына ыңғайлы болу үшін «майлап» тұратын денеде арнайы қою сұйықтық болады. Осы сұйықтықтың

құрамында күкірт диоксиді, яғни, ерітілген газ бар. Қолды, саусақты, башпайды, тізені тез қысып, жылжытып қалғанда, сұйықтық қысылып, құрамындағы газдың көпіршіктері бөлініп, содан дауыс пайда болады. Содан кейін небары 0,01 секундтан кейін көпіршіктің көп бөлігі қайта жинала бастайды. Ал қалғаны 15-20 минуттың ішінде сұйықтықта еріп бітеді. Қолды бір рет қытырлатқаннан кейін тағы қытырлата алмауымыздың себебі сол. Саусақты қытырлатқанда буынға күш түспейді, сондықтан ауру әкеледі деуге болмас.

ЕСТІМЕГЕН ЕЛДЕ КӨП

СОТТАЛҒАН ЖАНУАРЛАР

Қазір біреу сізге жануарларды соттау керек десе, ол адамды ақымақ деп ойлауыңыз мүмкін. Ал орта ғасырларда жануарларды соттау қалыпты жағдай болған екен. Иә, иә, сот үшін тіршілік иелерінің құқығы тең әрі жазаға келгенде өте қатал болыпты.

Мәселен, 1120 жылы Францияның соты астықты құртқаны үшін тышқандарды соттаған екен. Жазасы – өлім.

XIV ғасырда Швейцарияның Кура қаласының тұрғындары ақ құртты сотқа берген екен. Алайда құрт сотқа келмегендіктен, отырыс сырттай өткізілген. Сот құрт тіршілік иесі, тірі жәндік болғандықтан, оған да үкім шығару жөн деп шешкен көрінеді. Бірақ жаза бермей, жеңілдік жасау керек деген. Сондықтан құртқа бөлек өмір сүріп, тіршілік етсін дегендей, басқа жер телімі берілген.

Ал 1545 жылы Швейцарияда сот болып, қоңызға жеке жер телімін бөліп беру туралы шешім шығарылған. Жергілікті тұрғындарға бұл аумаққа кіруге, жүруге және жақындауға тыйым салыныпты.

1313 жылы Францияда бір жағдай болыпты. Өгіз адамды сүзіп кеткен. Бұл істің аныққанығын тексерген сот мұны ауыр қылмыс деп тауып, ірі қараны өлім жазасына кескен. Сөйтіп мүйізді жануарды асуға тура келген.

Бартолми-Шансон – Францияда егеуқұйрық пен тышқанның құқығын

қорғаймын деп атағы шыққан адвокат. 1480 жылы астықты құртқан кеміргіштерге француз елінде сот болып, оған олар келе алмаған екен. Ал адвокат болса, тышқандар мен егеуқұйрықтардың алыс мекенде, айдалада өмір сүретінін, содан сот залына келе алмайтынын әрі олар сотқа шақырылғаны жайлы білмейтінін алға тартып, ақтап алған. Ол тұрмақ, астықты құртқан тышқандар мен егеуқұйрықтардың әрбірінің кінәсін дәлелдеу арқылы ғана сотқа тарту керектігін айтып, қызыл кеңірдек боп сөз сөйлеген. Содан сот істі тоқтатуға мәжбүр болған көрінеді.

1540 жылы Испанияның Чемаране қаласында қымбат түс кілемді былғағаны үшін күйе көбелекке сот болған екен. Сот жәндікті кінәлі деп айыптап, басын шабуға үкім шығарған.

1545 жылы Францияның Сан-Жан-де-Мольен қаласының соты жүзімді жайратқан шегірткені соттамақ болған. Отырысқа екі қорғаушы келген. Оның бірі – шағым түсірген тұрғындардың қорғаушысы болса, екіншісі – шегірткенің қорғаушысы. Отырыстан ештеңе

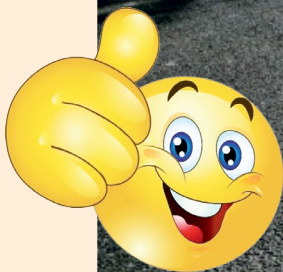
шықпады, өйткені шегіртке «қашып кеткен» екен. Содан сот кейінге қалдырылған.

Жануарларды сотқа тарту жағдайы XX ғасырда да болған. 1963 жылы Триполи қаласында 75 пошташы-көгершінге өлім жазасы берілген. Контрабандамен айналысқан қылмыскерлер көгершінмен шетелге ақша аударып отырған екен. Сот көгершіндерді

«мұндай іске арнайы бапталған құстар, сондықтан оны пайдаланатындар әлі де көп болуы мүмкін» деген оймен үкім шығарған. Тіпті, тарихта өсімдіктің де сотқа тартылған кезі болған екен. Мәселен, француз королі Генрих ішін ауыртқаны үшін қауынды сотқа беріпті.

Материал интернет желісінен алынды

СӨЗ ЖОҚ

Желтоқсан көшесінің бойы

Ли көшесінің сыйқы

Суретті түсірген: А. НАЗЫМ.

Редакция алқасының төрағасы - ЫРЫМ КЕНЕНБАЙ

Баспахана директоры
Бақберген ТҮКІБАЕВ

Бас редактор
Айтақын БҰЛҒАҚОВ

Редакция алқасы:

Сарби ӘЙТЕНОВА — редактордың орынбасары
Ақтанберді НАЗЫМҰЛЫ — тілші
Алина ГАТУНОК — тілші
Лина АЙДЫНҚЫЗЫ — тілші

Кезекші редактор: Л. АЙДЫНҚЫЗЫ

Газет Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінде 2007 жылғы 27 тамызда тіркеліп, № 8639-Г куәлігі берілген.

Газет Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32 үйде "Алматы-Болашақ" АҚ филиалы "Офсет" баспаханасында басылады.

Газет аптасына бір рет, жұма күні шығады. Жарияланған мақала авторларының пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді. Жарнама мен хабарландырулардың мазмұны мен мәтініне жарнама беруші жауапты.

Редакция мекенжайы: 040000, Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32-үй, екінші қабат.

Телефондары: 8(7282) 41-11-70, 41-11-42;
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru
Сайты: alatau_gazeti

Газет 07.08.2000 жылдан бастап шығады.

Таралымы 5025
Тапсырыс № 445

Индекс 15534

Құрылтайшы
"АЛМАТЫ-БОЛАШАҚ" АҚ